

АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН ОРЛОГЫН АЛБАН ТАТВАРЫН ТУХАЙ

/Шинэчилсэн найруулга/

**НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ**

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт

1.1. Энэ хуулийн зорилт нь аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар ногдуулах, уг албан татварыг төсөвт төлөх, тайлагнахтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл. Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын хууль тогтоомж

2.1. Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар /цаашид "албан татвар" гэх/-ын хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Татварын ерөнхий хууль, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

3 дугаар зүйл. Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1. Энэ хууль нь Монгол Улсад байрладаг болон Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчийн орлогод албан татвар ногдуулах харилцааг зохицуулна.

4 дүгээр зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

4.1. Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томъёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1. "аж ахуйн нэгж" гэж улсын бүртгэлд бүртгэгдэж, аж ахуйн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа компани, нөхөрлөл, хоршоо, төрийн болон орон нутгийн өмчит аж ахуйн тооцоотой үйлдвэрийн газар, тэдгээртэй адилтгах орлогын албан татвар төлөх үүрэг бүхий хуулийн этгээд, хуулийн этгээдийн эрхгүй этгээд болон үндсэн үйл ажиллагаа нь ашгийн бус боловч бараа борлуулах, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлж орлого олсон дотоод, гадаадын хуулийн этгээдийг;

4.1.2. "биет бус хөрөнгө" гэж Иргэний хуулийн 84.5-д заасан эдийн бус хөрөнгийг;

4.1.3. "гадаад валютын ханшийн зөрүүгийн бодит ашиг, алдагдал" гэж гадаад валют худалдах, худалдан авах болон гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн авлага, өглөгийн тооцоог барагдуулах ажил, гүйлгээнээс үүссэн ханшийн зөрүүгийн ашиг, алдагдлыг;

4.1.4. "гадаад улсаас олсон орлого" гэж энэ хуулийн 5.3-т заасан албан татвар төлөгч, төлөөний газрын энэ хуулийн 4.1.6, 4.1.7-д зааснаас бусад орлого;

4.1.5. "ёслол, хүндэтгэлийн арга хэмжээний зардал" гэж аж ахуйн үйл ажиллагааны хүрээнд бизнесийн харилцаа шинээр тогтоох, хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх зорилгоор зочид, төлөөлөгчдийг хүлээн авахад зарцуулсан тээврийн зардал, хүлээн авалт, зочид буудал, зоогийн газрын зардал болон орчуулагчийн хөлс;

4.1.6. "Монгол Улсад олсон орлого" гэж албан татвар төлөгчийн Монгол Улсад олсон энэ хуулийн 7.4-т заасан орлогыг;

4.1.7. "Монгол Улсаас эх үүсвэртэй олсон орлого" гэдэгт албан татвар төлөгчийн дараах орлогыг хамааруулна:

4.1.7.а. Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчийн шууд болон цахим хэлбэрээр гүйцэтгэсэн ажил, үзүүлсэн үйлчилгээ, Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт борлуулсан бараанд Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгч, төлөөний газраас олгосон орлого;

4.1.7.б. энэ хуулийн 5.5.2-т заасан гадаадын аж ахуйн нэгжийн Монгол Улсад зохион байгуулсан урлаг, соёл, спортын болон бусад арга хэмжээнээс олсон орлого;

4.1.7.в. Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгчөөс Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчид олгосон ногдол ашгийн орлого;

4.1.7.г. төрийн болон нутгийн захиргааны байгууллага, Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгч, төлөөний газраас Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчид олгосон, шилжүүлсэн энэ хуулийн 9.4-т заасантай холбогдох хүүгийн орлого;

4.1.7.д. Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчийн Монгол Улс дахь эзэмшил, ашиглалт, өмчлөлд байгаа хөрөнгө, тэдгээртэй холбоотой эрх борлуулсан, шилжүүлсэн, түрээслүүлснээс олсон орлого;

4.1.7.е. Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгчөөс Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчид олгосон эрхийн шимтгэлийн орлого, хөдлөх болон үл хөдлөх эд хөрөнгө, биет бус хөрөнгө түрээслүүлсэн, ашиглуулсан болон ашиглах эрхийн орлого, санхүүгийн түрээсийн хүүгийн орлого, техникийн, удирдлагын, зөвлөхийн болон бусад үйлчилгээний орлого;

- 4.1.7.ж.төлөөний газраар дамжуулан Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулдаг Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчид тухайн төлөөний газраас шилжүүлсэн орлого;
- 4.1.7.з.Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчийн төлөөний газрын эзэмшил, ашиглалт, өмчлөлд байгаа хөрөнгө, тэдгээртэй холбоотой эрх борлуулсан, шилжүүлснээс олсон орлого;
- 4.1.7.и.төлөөний газрын үйл ажиллагаанд ашиглагдах хөдлөх болон үл хөдлөх эд хөрөнгө, биет бус хөрөнгө борлуулсан, түрээслэснээс олсон Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчийн орлого;
- 4.1.7.к.энэ хуулийн 4.1.7.а-4.1.7.и-д заасантай адилтгах бусад орлого.
- 4.1.8."суутган төлөгч" гэж Татварын ерөнхий хуулийн 6.1.19-д заасныг;
- 4.1.9."үл хөдлөх эд хөрөнгө" гэж Иргэний хуулийн 84.3, 86.2-т заасныг;
- 4.1.10."хайгуулын зардал" гэж Ашигт малтмалын тухай хуулийн 4.1.6, Газрын тосны тухай хуулийн 4.1.8-д заасан болон цацраг идэвхт ашигт малтмалын хайгуулын үйл ажиллагаа эрхлэхтэй шууд холбогдон гарсан баримтаар нотлогдох зардал;
- 4.1.11."харилцан хамааралтай этгээдүүд" гэж Татварын ерөнхий хуулийн 27 дугаар зүйлд заасныг;
- 4.1.12."эрх эзэмшигч" гэж ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмал, газрын тосны хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл, газар ашиглах, эзэмших эрхийг хуульд заасан нөхцөл, шаардлагын дагуу эзэмшдэг этгээдийг.

5 дугаар зүйл. Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар төлөгч

- 5.1.Тухайн татварын жилд албан татвар ногдох орлого олсон, эсхүл орлого олоогүй боловч хуульд заасны дагуу албан татвар төлөх үүрэг бүхий аж ахуйн нэгж нь албан татвар төлөгч байна.
- 5.2.Албан татвар төлөгчийг Монгол Улсад байрладаг, Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгч гэж ангилна.
- 5.3.Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгчид дараах аж ахуйн нэгж хамаарна:
  - 5.3.1.Монгол Улсын хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдсан аж ахуйн нэгж;
  - 5.3.2.удирдах байгууллага нь Монгол Улсад байрладаг гадаадын аж ахуйн нэгж.
- 5.4.Энэ хуулийн 5.3.2-т заасан удирдах байгууллага нь Монгол Улсад байрладаг гадаадын аж ахуйн нэгжид доор дурдсан шалгуураас гурав болон түүнээс дээш нөхцөлийг хангасан гадаадын хуулийн этгээд хамаарна:
  - 5.4.1.хувьцаа эзэмшигч, эсхүл өөрийн төлөөллөөрөө дамжуулан хувьцаа эзэмшигчийн эрх, үүргээ шууд болон шууд бусаар хэрэгжүүлдэг хувьцаа эзэмшигчдийн 50-иас дээш хувь нь Монгол Улсад оршин суудаг;
  - 5.4.2.тухайн татварын жилийн өмнөх дараалсан дөрвөн жилд хувьцаа эзэмшигчдийн хурлын нийт тооны 50-иас дээш хувь нь Монгол Улсад зохион байгуулагдсан;
  - 5.4.3.нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн баримтыг Монгол Улсад хадгалдаг;
  - 5.4.4.төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүд, эсхүл өөрийн төлөөллөөрөө дамжуулан төлөөлөн удирдах зөвлөлийн гишүүний эрх, үүргээ шууд болон шууд бусаар хэрэгжүүлдэг этгээдийн 25-аас доошгүй хувь нь Монгол Улсад оршин суудаг;
  - 5.4.5.нийт борлуулалтын орлогын 60-аас доошгүй хувийг Монгол Улсад болон Монгол Улсаас эх үүсвэртэй олдог.
- 5.5.Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчид дараах аж ахуйн нэгж хамаарна:
  - 5.5.1.өөрийн төлөөний газраар дамжуулан Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулж байгаа гадаадын аж ахуйн нэгж;
  - 5.5.2.энэ хуулийн 5.5.1-д зааснаас бусад хэлбэрээр Монгол Улсад болон Монгол Улсаас эх үүсвэртэй орлого олж байгаа гадаадын аж ахуйн нэгж.

6 дугаар зүйл. Төлөөний газар

- 6.1.Энэ хуулийн 5.5.1-д заасан албан татвар төлөгчийн үйл ажиллагааг Монгол Улсад бүрэн болон хэсэгчлэн явуулж байгаа нэгжийг төлөөний газарт хамааруулна.
- 6.2.Энэ хуулийн 6.1-д заасан төлөөний газарт дараах нэгжийг хамруулна:
  - 6.2.1.аж ахуйг удирдан явуулдаг газар;
  - 6.2.2.салбар, тасаг;
  - 6.2.3.сургалт, семинар явуулдаг, үзэсгэлэн худалдаа эрхэлдэг газар;
  - 6.2.4.агуулах, худалдаа, үйлчилгээний газар;
  - 6.2.5.уурхай, газрын тос буюу байгалийн хийн цооног, уурхай буюу ашигт малтмал олборлодог газар;
  - 6.2.6.үйлдвэр;
  - 6.2.7.энэ хуулийн 6.1-д хамаарах бусад газар, нэгж, байр.
- 6.3.Үргэлжилсэн 12 сарын хугацаанд нийт 90 ба түүнээс дээш хоногийн хугацаанд үргэлжлэх барилгын талбай, барилга

байгууламж, угсралт буюу суурилуулалтын объект, тэдгээртэй холбоотой барилгын болон хяналтын үйл ажиллагаа эрхлэх нэгжийг төлөөний газарт тооцно.

6.4. Үргэлжилсэн 12 сарын хугацаанд нийт 183 ба түүнээс дээш хоног өөрийн ажиллагчид болон өөр бусад хөлсний ажилтнаар Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгчид техникийн, зөвлөхийн, удирдлагын, хяналтын болон бусад үйлчилгээ үзүүлэх үйл ажиллагааг төлөөний газарт тооцно.

6.5. Энэ хуулийн 6.3, 6.4-т заасан хугацааг ижил төрлийн, эсхүл харилцан холбоотой ажил, үйлчилгээ хийж гүйцэтгэхэд зарцуулах нийт хугацаагаар тооцно.

6.6. Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчийн нэрийн өмнөөс Монгол Улсад дараах үйл ажиллагаа явуулдаг этгээдийг төлөөний газарт тооцно:

6.6.1. бараа, бүтээгдэхүүнийг хадгалдаг, борлуулдаг, нийлүүлдэг;

6.6.2. биечлэн гэрээ байгуулдаг, эсхүл Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчийн гэрээний гол нөхцөлийг өөрчлөхгүйгээр тухайн гэрээ байгуулах ажлыг удирдан зохион байгуулдаг.

6.7. Дараах шинжийн аль нэгийг агуулсан гэрээг энэ хуулийн 6.6.2-т заасан гэрээнд тооцно:

6.7.1. Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчийн нэрээр байгуулагдах;

6.7.2. Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчийн өмчилдөг, эсхүл өмчилдөггүй боловч ашиглах, эзэмших эрхтэй хөрөнгийг шилжүүлэх, эсхүл тухайн хөрөнгийг ашиглах, эзэмших эрхийг бусдад шилжүүлэх;

6.7.3. Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчийн үйлчилгээг үзүүлэх.

6.8. Энэ хуулийн 6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6, 6.7-д заасныг үл харгалзан Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгч нь бусад этгээдээр дамжуулан Монгол Улсад давхар даатгалаас бусад хэлбэрийн даатгалын хураамж авдаг буюу эрсдэлийн даатгал хийдэг бол түүнийг Монгол Улсад төлөөний газартай гэж үзнэ.

6.9. Монгол Улсын Их Хурлаас соёрхон баталж, хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа Орлого ба хөрөнгийн татварыг давхардуулж ногдуулахгүй байх, татвар төлөхөөс зайлсхийх явдлаас урьдчилан сэргийлэх тухай олон улсын хэлэлцээрт "Төлөөлөгчийн газар" гэснийг энэ хуульд заасан төлөөний газартай адилтгаж үзнэ.

6.10. Төлөөний газрын тайлангийн маягт болон төлөөний газрыг бүртгэх, бүртгэлээс хасах, албан татвар төлөх, тайлагнах журмыг татварын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын дарга батална.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ АЛБАН ТАТВАР НОГДОХ ОРЛОГО

7 дугаар зүйл. Албан татвар ногдох орлого

7.1. Энэ хуулийн 5.3-т заасан албан татвар төлөгчийн тухайн татварын жилд Монгол Улсад болон Монгол Улсаас эх үүсвэртэй олсон, түүнчлэн гадаад улсаас олсон орлогод албан татвар ногдоно.

7.2. Энэ хуулийн 5.5.1-д заасан албан татвар төлөгч өөрийн төлөөний газраараа дамжуулан тухайн татварын жилд төлөөний газрын үйл ажиллагаатай холбогдон Монгол Улсад болон Монгол Улсаас эх үүсвэртэй олсон орлогод албан татвар ногдоно.

7.3. Энэ хуулийн 5.5.2-т заасан албан татвар төлөгчийн тухайн татварын жилд Монгол Улсад болон Монгол Улсаас эх үүсвэртэй олсон орлогод албан татвар ногдоно.

7.4. Албан татвар төлөгчийн дараах орлогод албан татвар ногдоно:

7.4.1. үйл ажиллагааны орлого;

7.4.2. хөрөнгийн орлого;

7.4.3. хөрөнгө борлуулсан, шилжүүлсний орлого;

7.4.4. бусад орлого.

7.5. Албан татвар ногдох орлогын дүнг тодорхойлохдоо албан татвараас чөлөөлөгдөх орлогыг хасаж тооцно.

8 дугаар зүйл. Үйл ажиллагааны орлого

8.1. Үйл ажиллагааны дараах орлогод албан татвар ногдоно:

8.1.1. бараа, ажил, үйлчилгээний борлуулалтын орлого;

8.1.2. төлбөрт таавар, бооцоот тоглоом, эд мөнгөний хонжворт сугалааны үйл ажиллагаанаас олсон орлого;

8.1.3. техникийн, удирдлагын, зөвлөхийн болон бусад үйлчилгээний орлого;

8.1.4. үнэ төлбөргүйгээр бусдаас авсан бараа, ажил, үйлчилгээний орлого;

8.1.5. энэ хуулийн 8.1.1, 8.1.2, 8.1.3, 8.1.4-т заасантай адилтгах бусад орлого.

8.2.Энэ хуулийн 6.4, 8.1.3-т заасан "техникийн үйлчилгээний орлого" гэдэгт шинэ технологи нэвтрүүлэх, хөдөлмөр, техникийн аюулгүй ажиллагааны болон үйлдвэрлэл, ажил, үйлчилгээнд мөрдөх хөдөлмөр зарцуулалтын норм, материал, түүхий эдийн зарцуулалтын хэмжээг тооцож тогтоосон баримт бичгийг бэлтгэж боловсруулах, нийгэм, эдийн засгийн судалгаа явуулах, аудитын үйлчилгээ үзүүлэх, тоног төхөөрөмж угсарч суурилуулах, засвар үйлчилгээ, дээж сорьцын шинжилгээ хийх, инженер, техникийн ажиллагчдыг сургах, дадлагажуулах, мэргэжил дээшлүүлэхтэй холбогдсон ажил, үйлчилгээнээс олсон орлогыг хамааруулна.

8.3.Энэ хуулийн 6.4, 8.1.3-т заасан "удирдлагын үйлчилгээний орлого" гэдэгт аж ахуйн үйл ажиллагаа /үйлдвэрлэл, ажил, үйлчилгээ/-г үр ашигтай хэвийн явуулахад нь туслалцаа үзүүлэх зорилгоор аж ахуйн нэгж өөрийн мэргэжилтнийг гэрээгээр буюу харилцан тохиролцож ажиллуулсны үр дүнд олсон орлогыг хамааруулна.

8.4.Энэ хуулийн 6.4, 8.1.3-т заасан "зөвлөхийн үйлчилгээний орлого" гэдэгт аж ахуйн нэгжид менежмент, маркетинг, зах зээл, хөрөнгө оруулалтын орчин, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны үе шатны талаар мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлэх, баримт бичиг боловсруулах зэрэг ажил, үйлчилгээ үзүүлснээс олсон орлогыг хамааруулна.

8.5.Нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартаар үйл ажиллагааны орлогод тооцогдох хөрөнгийн орлого, хөрөнгө борлуулсан, шилжүүлсний орлого олох үйл ажиллагаа эрхэлдэг албан татвар төлөгчийн дээр дурдсан орлогыг энэ хуулийн 8.1.1-д заасан орлогод тооцно.

9 дүгээр зүйл.Хөрөнгийн орлого

9.1.Хөрөнгийн дараах орлогод албан татвар ногдоно:

9.1.1.хөдлөх болон үл хөдлөх эд хөрөнгө ашиглуулсан болон түрээслүүлсний орлого;

9.1.2.эрхийн шимтгэлийн орлого;

9.1.3.ногдол ашгийн орлого;

9.1.4.хүүгийн орлого.

9.2.Энэ хуулийн 9.1.2-т заасан эрхийн шимтгэлийн орлогод дараах төлбөр хамаарна:

9.2.1.Зохиогчийн эрх болон түүнд хамаарах эрхийн тухай хуульд заасны дагуу зохиогчийн эрхэд хамаарах бүтээлийг ашигласны болон ашиглах эрхийн төлбөр;

9.2.2.Патентийн тухай хуульд заасны дагуу шинэ бүтээл, бүтээгдэхүүн болон ашигтай загвар ашигласны болон ашиглах эрхийн төлбөр;

9.2.3.Барааны тэмдэг, газар зүйн заалтын тухай хуульд заасны дагуу барааны тэмдэг ашигласны болон ашиглах эрхийн төлбөр;

9.2.4.Технологи дамжуулах тухай хуульд заасны дагуу технологи дамжуулсны төлбөр;

9.2.5.үйлдвэр, худалдаа, шинжлэх ухааны туршилттай холбоотой мэдээллийг ашигласны болон ашиглах эрхийн төлбөр;

9.2.6.үйлдвэр, худалдаа, шинжлэх ухааны туршилтын тоног төхөөрөмжийг ашигласны болон ашиглах эрхийн төлбөр;

9.2.7.энэ хуулийн 9.2.1, 9.2.2, 9.2.3, 9.2.4, 9.2.5, 9.2.6-д заасантай адилтгах бусад эрх ашигласны болон ашиглах эрхийн төлбөр.

9.3.Энэ хуулийн 9.1.3-т заасан ногдол ашгийн орлогод хувьцаа эзэмшил, нөхөрлөлийн буюу хамтран ажиллах гэрээнээс олсон мөнгөн болон мөнгөн бус орлого, ашгийн хувь, Монгол Улсын хууль тогтоомжийн дагуу ногдол ашиг гэж үзэх бусад орлого хамаарна.

9.4.Энэ хуулийн 9.1.4-т заасан хүүгийн орлогод барьцаагаар баталгаажуулсан эсэх, зээлдэгчийн хөрөнгөд оролцох эрхтэй эсэхийг үл харгалзан бүх төрлийн өр, өглөг, харилцах болон хадгаламжийн данс, баталгаа, батлан даалт, зээл, зээллэг, бонд, өрийн хэрэгсэл болон тэдгээрийн урамшуулал зэрэгтэй шууд холбогдуулан зээлдэгчээс олгосон орлого, Монгол Улсын хууль тогтоомжийн дагуу хүүгийн орлого гэж үзэх бусад орлого хамаарна.

10 дугаар зүйл.Хөрөнгө борлуулсан, шилжүүлсний орлого

10.1.Хөрөнгө борлуулсан, шилжүүлсний орлогод дараах орлого хамаарна:

10.1.1.үл хөдлөх эд хөрөнгө борлуулсны орлого;

10.1.2.төрийн байгууллагаас олгосон эрх борлуулсан, шилжүүлсний орлого;

10.1.3.хувьцаа, үнэт цаас, санхүүгийн бусад хэрэгсэл борлуулсны орлого;

10.1.4.энэ хуулийн 10.1.2, 10.1.3-т зааснаас бусад биет бус хөрөнгө болон хөдлөх эд хөрөнгө борлуулсны орлого.

10.2.Энэ хуулийн 10.1.4-т заасан биет бус хөрөнгө борлуулсны орлогод энэ хуулийн 10.1.2, 10.1.3-т зааснаас бусад биет бус хөрөнгө өмчлөх, ашиглах, эзэмших эрхээ бусдад борлуулсан, шилжүүлснээс олсон орлого хамаарна.

11 дүгээр зүйл.Бусад орлого

11.1.Энэ хуулийн 7.4.4-т заасан орлогод дараах орлогыг хамааруулна:

- 11.1.1.гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүй этгээдээс авсан хүү, анз /торгууль, алданги/, учирсан хохирлын улмаас авсан нөхөн төлбөр;
- 11.1.2.төлбөрт таавар, бооцоот тоглоом, эд мөнгөний хонжворт сугалаанаас хожсон орлого;
- 11.1.3.тухайн татварын жилд төлөөний газраас өөрийн толгой компанид шилжүүлсэн ашиг;
- 11.1.4.гадаад валютын ханшийн зөрүүгийн бодит орлого;
- 11.1.5.Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9.11, Газрын тосны тухай хуулийн 11.1.4, 12.5-д заасны дагуу буцаан олгосон мөнгөн хөрөнгө;
- 11.1.6.даатгалын нөхөн төлбөр.

12 дугаар зүйл.Албан татвар ногдох орлогыг хүлээн зөвшөөрөх

12.1.Албан татвар төлөгч дараах нөхцөлд орлогыг хүлээн зөвшөөрнө:

- 12.1.1.барааг илгээсэн, эсхүл ачуулснаар;
- 12.1.2.ажлыг гүйцэтгэлийн хувиар;
- 12.1.3.үйлчилгээний орлогыг хүлээж авсан, эсхүл гэрээ, хэлцэлд заасан нөхцөлийг хангаснаар;
- 12.1.4.бусад орлогыг бодитоор хэрэгжсэн, орлого орсон тухай бүр.

12.2.Албан татвар төлөгч бараа, ажил, үйлчилгээ солилцсон тохиолдолд бараа, ажил, үйлчилгээг хүлээн авсан өдрөөр албан татвар ногдох орлогыг хүлээн зөвшөөрнө.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ АЛБАН ТАТВАР НОГДОХ ОРЛОГООС ХАСАГДАХ ЗАРДАЛ

13 дугаар зүйл.Албан татвар ногдох орлогоос хасагдах зардалд тавигдах шаардлага

13.1.Дараах нөхцөлийг нэгэн зэрэг хангасан зардлыг албан татвар ногдох орлогоос хасаж тооцно:

- 13.1.1.тухайн татварын тайлант хугацаанд хамаарсан байх;
- 13.1.2.албан татвар төлөгчийн албан татвар ногдох орлого олох үйл ажиллагаатай шууд холбогдон гарсан байх;
- 13.1.3.зардал бодитой гарсан бөгөөд Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлд заасан баримт болон холбогдох бүртгэлээр баталгаажсан байх;
- 13.1.4.доор дурдсан бараа, ажил, үйлчилгээний зардал Татварын ерөнхий хуулийн 28.5-д заасан дахин давтагдашгүй дугаар бүхий төлбөрийн баримт, импортын бараанд татвар ногдуулж, гаалийн байгууллагад төлсөн тухай баримтаар баталгаажсан байх:
- 13.1.4.а.энэ хуулийн 5.5.2-т зааснаас бусад албан татвар төлөгчийн үзүүлсэн ажил, үйлчилгээний зардал;
- 13.1.4.б.хөдлөх болон үл хөдлөх эд хөрөнгө, биет бус хөрөнгө худалдан авахтай холбогдон гарах зардал.
- 13.1.5.зардлыг тухайн үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа албан татвар төлөгч төлсөн, эсхүл төлөхөөр тайлагнасан байх.

13.2.Энэ хуулийн 13.1-д заасан нөхцөлийг хангасан зардлыг доор дурдсан хязгаар, нөхцөлтэйгөөр албан татвар ногдох орлогоос хасна:

- 13.2.1.албан татвар, төлбөр, хураамж нь төсөвт төлөхөөр тайлагнасан байх;
- 13.2.2.албан томилолтын зардал нь төрийн албан хаагчдын албан томилолтын зардлыг хоёр дахин нэмэгдүүлснээс хэтрэхгүй байх;
- 13.2.3.банк, банк бус санхүүгийн байгууллагын зээл төлөгдөхөд учирч болзошгүй алдагдлаас хамгаалах санд төвлөрүүлсэн хөрөнгөд хэвийн зээлийн үлдэгдэлд байгуулсан сангийн хөрөнгө хамаарахгүй байх;
- 13.2.4.Гамшгаас хамгаалах тухай хуульд заасны дагуу гамшгийн улмаас учирсан хохирлыг арилгахад гарсан зардал нь холбогдох байгууллагын дүгнэлтээр баталгаажсан байх;
- 13.2.5.ёслол хүндэтгэлийн арга хэмжээний зардал нь тухайн татварын жилд Хөдөлмөрийн тухай хуульд заасан хөдөлмөрийн гэрээ болон онцгой нөхцөл бүхий хөдөлмөрийн гэрээ байгуулан ажиллаж байгаа ажиллагчдад олгосон цалингийн зардлын нийт дүнгийн 5 хувиас хэтрэхгүй байх;

[/Энэ заал т ад 2021 оны 7 дугаар сарын 2-ны өдрийн хуулиар өөрчлөл т оруулсан./](#)

- 13.2.6.Даатгалын тухай хуулийн 4.1.2-т заасан даатгагчаас бусад этгээдийн сайн дурын даатгалын хураамжийн дүн нь тухайн татварын жилийн албан татвар ногдуулах орлогын 15 хувиас хэтрэхгүй байх;

13.2.7. Даатгалын тухай хуулийн 4.1.2-т заасан даатгагчийн харилцан хамааралтай этгээдүүдтэй хийсэн сайн дурын даатгалын хураамжийн дүн нь тухайн татварын жилийн албан татвар ногдуулах орлогын 15 хувиас хэтрэхгүй байх;

13.2.8. урсгал засварын зардал нь сэлбэг хэрэгслийн зардлыг багтаасан байх бөгөөд тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгийн хувьд үлдэгдэл өртгийн 2 хувь, бусад хөрөнгийн хувьд үлдэгдэл өртгийн 5 хувиас хэтрэхгүй бөгөөд үүнээс хэтэрсэн урсгал засварын зардлыг их засварын зардалд тооцох;

13.2.9. цалин, хөдөлмөрийн хөлс, нэмэгдэл, түүнтэй адилтгах орлогод нийгмийн болон эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл, хувь хүний орлогын албан татвар ногдуулж, суутгасан байх;

13.2.10. Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлд заасан шууд бус орлогод хувь хүний орлогын албан татвар ногдуулж, суутгасан байх;

13.2.11. хүүгийн зардлын хувьд энэ хуулийн 14 дүгээр зүйлд заасны дагуу тодорхойлсон байх;

13.2.12. албан татвар суутгах орлого олгосон тохиолдолд холбогдох албан татварыг суутган тайлагнасан байх.

13.3. Ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмших болон шилжүүлэн авахтай холбогдон гарсан зардлыг тухайн тусгай зөвшөөрлийн хүчинтэй байх хугацаанд жил тутам ижил хэмжээгээр үйл ажиллагааны зардалд оруулан хасаж тооцно.

13.4. Ашигт малтмалын тухай хууль, Газрын тосны тухай хууль, Цөмийн энергийн тухай хуульд заасны дагуу тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч, гэрээлэгчийн байгаль орчны нөхөн сэргээлт, уурхайн хаалтын зардалд хуримтлуулах мөнгөн хөрөнгийг тухайн тусгай зөвшөөрөл хүчинтэй байх хугацаанд жил тутам ижил хэмжээгээр үйл ажиллагааны зардалд оруулан хасаж тооцно.

13.5. Ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмал, газрын тосны хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч албан татвар ногдох орлогоос хасагдах зардлыг энэ хуулийн 26.9, 26.10, 26.11, 26.12, 26.13-т заасны дагуу тайлан тус бүрээр тооцно.

14 дүгээр зүйл. Албан татвар ногдох орлогоос хасаж тооцох хүүгийн зардал

14.1. Энэ хуулийн 9.1.4-т заасан орлогыг бусдад олгохтой холбогдон гарсан хүүгийн зардлыг албан татвар ногдох орлогоос хасаж тооцно.

14.2. Харилцан хамааралтай этгээд хооронд хийгдсэн нийт ажил гүйлгээний энэ хуулийн 14.1-д заасан хасагдах зардлын хэмжээ нь тайлант хугацааны нийт борлуулалтын орлогоос хүү, элэгдэл, хорогдлоос бусад энэ хуульд заасан нөхцөл шаардлагыг хангасан зардлыг хассан дүнгийн 30 хувиар хязгаарлагдана.

14.3. Энэ хуулийн 14.2-т заасныг үл харгалзан хөрөнгө оруулагчаас албан татвар төлөгчид өмнө нь оруулсан хөрөнгө оруулалтын хэмжээг гурав дахин нэмэгдүүлснээс илүү хэмжээний тухайн хөрөнгө оруулагчийн зээлд төлсөн хүүгийн төлбөрийг албан татвар ногдох орлогоос хасаж тооцохгүй бөгөөд түүнийг тухайн хөрөнгө оруулагчийн ногдол ашигт тооцож албан татвар ногдуулна.

14.4. Энэ хуулийн 14.3-т заасан "өмнө нь оруулсан хөрөнгө оруулалт" гэдэгт хөрөнгө оруулагч этгээдээс энгийн хувьцаа, давуу эрхийн хувьцаа худалдан авах, хувь нийлүүлэх замаар оруулсан хөрөнгө оруулалтыг хамааруулна.

14.5. Банкны тухай хуулийн 6.1.1, 6.1.2 болон Банк бус санхүүгийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 7.1.1-д заасан үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл бүхий аж ахуйн нэгжид энэ хуулийн 14.2-т заасан хязгаарлалт хамаарахгүй.

14.6. Албан татвар төлөгчийн хувьцаа эзэмшдэг Монгол Улсад байнга оршин суугч хувь хүнээс авсан зээлийн хүүгийн зардлыг тухайн албан татвар төлөгчийн албан татвар ногдох орлогоос хасаж тооцохгүй.

14.7. Энэ хуулийн 14.1, 14.2, 14.3, 14.4, 14.5 дахь хэсэг нь төлөөний газарт мөн адил хамаарна.

15 дугаар зүйл. Албан татвар ногдох орлогоос хасагдах бусад зардал

15.1. Энэ хуулийн 13 дугаар зүйлд заасан шаардлагыг хангасан дараах зардлыг албан татвар ногдох орлогоос хасагдах зардалд тооцож болно:

15.1.1. бараа, материалын хэвийн хорогдол;

15.1.2. эрүүл мэнд, нийгмийн даатгалын шимтгэл;

15.1.3. энэ хуулийн 16.1.8-д зааснаас бусад төсөвт төлөхөөр тайлагнасан албан татвар, төлбөр, хураамж;

15.1.4. мэргэжлийн сургалт, үйлдвэрлэлийн төвийн сургалтын орчныг бүрдүүлэх, дадлагын газрыг тоног төхөөрөмжөөр хангах, дадлагын байрыг засварласан зардал;

15.1.5. Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын тухай хуулийн 11.5, 18 дугаар зүйлд заасан багш нарыг дадлагажуулсан зардал;

15.1.6. өөрийн захиалгаар мэргэжилтэн бэлтгүүлэх зорилгоор мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагад үзүүлсэн санхүүгийн дэмжлэг;

15.1.7. хөгжлийн бэрхшээлтэй Монгол Улсын иргэний үүсгэн байгуулсан төрийн бус байгууллагыг дэмжих зорилгоор өгсөн 10 сая хүртэлх төгрөгийн хандив;

15.1.8. Спортыг дэмжих санд спортын холбоо, клубийн үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор өгсөн 10 сая хүртэлх төгрөгийн хандив;

[/Энэ заалтыг 2019 оны 11 дүгээр сарын 13-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан./](#)

15.1.9.мэргэжлийн боловсрол, сургалтыг дэмжих санд өгсөн хандив, хөрөнгө;

15.1.10.агаарын бохирдлыг бууруулах зорилгоор өгсөн хандив;

15.1.11.банк, банк бус санхүүгийн байгууллагын зээл төлөгдөхөд учирч болзошгүй алдагдлаас хамгаалах санд төвлөрүүлсэн хөрөнгө;

15.1.12.хадгаламж, зээлийн хоршооны зээлийн эрсдэлийн санд, бусад үйл ажиллагаа эрхэлдэг хоршооны болзошгүй эрсдэлээс хамгаалах санд төвлөрүүлсэн хөрөнгө;

15.1.13.Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль, Ашигт малтмалын тухай хууль, Газрын тосны тухай хууль, Цөмийн энергийн тухай хуульд заасны дагуу ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч, төсөл хэрэгжүүлэгч, гэрээлэгчийн байгаль орчны менежментийн жилийн төлөвлөгөөнд тусгаж, холбогдох төрийн байгууллагаас нээсэн тусгай сан, төрийн сан болон Газрын тосны тухай хуулийн 11.2.9-д заасан дансанд шилжүүлсэн мөнгөн хөрөнгө;

15.1.14.Ахмад настны тухай хуулийн 14.7-д заасан хязгаарт багтаан Ахмадын санд хуримтлуулсан зардал.

15.2.Энэ хуулийн 15.1.1-д заасан хорогдлын хэмжээг Засгийн газар батална.

15.3.Ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмал, газрын тосны хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшдэггүй албан татвар төлөгч нийслэл хотод байрлалтай үйлдвэр, эсхүл агуулахаа Багануур, Багахангай, Налайх дүүргээс бусад нийслэлийн хилийн цэсээс нүүлгэсэн тохиолдолд тухайн нүүлгэн шилжүүлэхтэй холбогдон гарсан энэ хуулийн 13 дугаар зүйлд заасан шаардлага хангасан зардлыг 50 хувиар нэмэгдүүлж албан татвар ногдох орлогоос хасаж тооцно.

[/Энэ хэсгийг 2022 оны 4 дүгээр сарын 29-ний өдрийн хуулиар нэмсэн бөгөөд 2023 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө./](#)

15.4.Ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмал, газрын тосны хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшдэггүй, Багануур, Багахангай, Налайх дүүргээс бусад нийслэл хотын хилийн цэсээс гадна үндсэн үйл ажиллагаа эрхлэн явуулдаг, хуулийн этгээдийн ерөнхий захиргаа нь үйл ажиллагааг явуулж байгаа тухайн орон нутагт бүртгэлтэй, тухайн орон нутгийн татварын албанд бүртгэгдсэн албан татвар төлөгч ажил хайгч иргэнийг хөдөлмөрийн гэрээний дагуу үргэлжилсэн 12 сарын хугацаанд нийт 183 ба түүнээс дээш хоног шинээр ажиллуулсан бол тухайн хугацаанд хамаарах цалингийн зардлыг 20 хувиар нэмэгдүүлж албан татвар ногдох орлогоос нэг удаа хасаж тооцно.

[/Энэ хэсгийг 2022 оны 4 дүгээр сарын 29-ний өдрийн хуулиар нэмсэн бөгөөд 2023 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө./](#)

16 дугаар зүйл.Албан татвар ногдох орлогоос хасагдахгүй зардал

16.1.Дараах зардлыг албан татвар ногдох орлогоос хасахгүй:

16.1.1.энэ хуулийн 13.1, 13.2-т заасан нөхцөл, хязгаарыг хангаагүй зардал;

16.1.2.түрээслэгчийн түрээсийн хөрөнгийн үндсэн төлбөр;

16.1.3.гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлээгүйгээс бусдад төлсөн төлбөр, хүү, торгууль, анз;

16.1.4.ажиллагчид болон харилцагч байгууллага, хувь хүнд зориулсан амралт зугаалга, түүнтэй адилтгах бусад зардал;

16.1.5.харилцан хамааралтай этгээдэд борлуулсан хөрөнгийн гарз;

16.1.6.төлөөний газрын өөрийн толгой компанид шилжүүлсэн хүүгийн төлбөр, хөдлөх болон үл хөдлөх эд хөрөнгө ашиглуулсан болон түрээслүүлсний төлбөр, эрхийн шимтгэлийн төлбөр, техникийн, удирдлагын, зөвлөхийн болон бусад үйлчилгээний төлбөр;

16.1.7.энэ хуульд заасан албан татвараас чөлөөлөгдөх орлого олохтой холбогдон гарсан зардал;

16.1.8.нийслэл хотын албан татвар, нэмэгдсэн өртгийн албан татвар суутган төлөгчийн төсөвт төлсөн нэмэгдсэн өртгийн албан татвар болон энэ хуулийн дагуу бусад этгээдийн олсон орлогоос суутган авсан татвар;

16.1.9.гадаад валютын ханшийн зөрүүгийн бодит бус алдагдал;

16.1.10.барааны дахин үнэлгээний нэмэгдүүлсэн зөрүү;

16.1.11.банк, банк бус санхүүгийн байгууллага, хадгаламж, зээлийн хоршооны үйл ажиллагаа эрхэлдэг аж ахуйн нэгжийн зээлийн эрсдэлийн сангаас хаасан зээл;

16.1.12.энэ хуулийн 15.1.6, 15.1.7, 15.1.8, 15.1.9, 15.1.10-т зааснаас бусад хандив, тусламжийн зардал.

17 дугаар зүйл.Элэгдэл, хорогдол тооцох

17.1.Албан татвар төлөгчийн нэг ба түүнээс дээш жилийн хугацаанд ашиглах хөрөнгөд элэгдэл, хорогдлыг дараах байдлаар тооцно:

№	Хөрөнгийн бүлэг	Ашиглах нийт хугацаа /жилээр/	
		Ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмал, газрын тосны хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хувьд	Бусад
1	Барилга байгууламж, газрын тохижилт	40	25
2	Машин, механизм, техник, үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмж	10	
3	Компьютер, дагалдах тоног төхөөрөмж, программ хангамж	2	
4	Ашиглах хугацаа нь тодорхой биет бус хөрөнгө /Үүнд ашигт малтмалын хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл хамаарна./	Хүчин төгөлдөр байх хугацаанд	
5	Бусад хөрөнгө	10	

17.2.Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл хэсгийн дүнд элэгдэл, хорогдол тооцохгүй.

17.3.Хөрөнгийн элэгдэл, хорогдлыг шулуун шугамын аргаар байгуулна.

17.4.Эргэлтийн бус хөрөнгийг худалдан авах, барих, угсрах, тээвэрлэх болон тээвэрлэлттэй холбоотой даатгуулах зардлыг тухайн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол тооцох үнэлгээнд оруулж тооцно.

17.5.Энэ хуулийн 13.2.8-д заасан их засварын зардлыг уг хөрөнгийн үлдэгдэл өртөг дээр нэмж тооцох бөгөөд уг хөрөнгийг ашиглах үлдсэн хугацааны туршид элэгдэл, хорогдол тооцно.

17.6.Элэгдэл, хорогдол тооцох хөрөнгийн тодорхой хэсэг нь албан татвар ногдох орлого олоход ашиглагдаж байвал элэгдэл, хорогдлыг тухайн хэсэгт хувь тэнцүүлэн тооцож, албан татвар ногдох орлогоос хасна.

17.7.Эргэлтийн хөрөнгө, газар, бараа, материалын нөөц, уран зураг, гар урлал, эртний эдлэл, үнэт эдлэл, эдгээртэй адилтгах бусад эд хөрөнгөд элэгдэл, хорогдол тооцохгүй.

17.8.Албан татвар төлөгч барилга байгууламж болон бусад хөрөнгийг хамтад нь худалдаж авсан тохиолдолд худалдан авсан үнийн дүнг худалдаж авсан хөрөнгө тус бүрд хуваарилна. Барилга байгууламжийг буулгаж тухайн газарт шинэ барилга байгууламж барих зорилгоор худалдаж авсан тохиолдолд тухайн барилга байгууламжийг буулгах зардал болон худалдан авсан үнийн дүнг барилгын өртөгт шингээж тооцно.

17.9.Албан татвар төлөгч өмчилж байгаа элэгдэл, хорогдол тооцох хөрөнгөө албан татвар ногдох орлого олох зорилгоор ашиглахаа бүрмөсөн зогсоовол уг хөрөнгийг үлдэгдэл өртөг, зах зээлийн үнийн аль их үнээр худалдан борлуулсан гэж үзэж албан татвар ногдуулна.

17.10.Түрээслэгчийн ашиглах эрхтэй хөрөнгийн нийт үнийг гэрээний хугацаанд төлөх түрээсийн төлбөрийн нийлбэр дүнгээр тооцож, гэрээний хугацаагаар элэгдэл байгуулна.

17.11.Албан татвар төлөгчийн тухайн улиралд шинээр эзэмшсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдлын шимтгэлийг дараагийн сарын эхний өдрөөс эхлэн тооцно.

17.12.Барилга угсралтын шатанд байгаа хөрөнгийг үндсэн хөрөнгө болгон бүртгэж, зориулалтын дагуу ашиглаж эхэлсэн өдрийн дараагийн сарын эхний өдрөөс эхлэн элэгдэл, хорогдлыг байгуулна.

17.13.Ашигт малтмал болон цацраг идэвхт ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч, Газрын тосны тухай хуульд заасан гэрээлэгч аж ахуйн нэгж нь хайгуулын зардал, тусгай зөвшөөрлийн төлбөр, тусгай зөвшөөрөл эзэмших болон худалдах, шилжүүлэн авахтай холбогдон гарсан зардлыг хуримтлуулан хайгуул үнэлгээний хөрөнгөөр бүртгэж, уурхай болон талбайн ашиглалтын хугацаанд элэгдэл, хорогдол байгуулна.

17.14.Ашигт малтмалын тухай хуулийн 38.1.8-д заасан тусгай сан, Газрын тосны тухай хуулийн 11.2.9-д заасан данс, Цөмийн энергийн тухай хуулийн 28.9-д заасан санд хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн шилжүүлсэн мөнгөн хөрөнгийг энэ хуулийн 17.13-т заасан хайгуул үнэлгээний хөрөнгөд тооцно.

17.15.Энэ хуулийн 17.1-д заасан "газрын тохижилт" гэдэгт уул уурхайн үйл ажиллагаатай холбоотой овоолго бэлтгэх зардал орохгүй.

17.16.Ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмал, газрын тосны хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшдэггүй албан татвар төлөгч 2023 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хойш нийслэл хотын Багануур, Багахангай, Налайх дүүрэг болон бусад аймаг, суманд шинээр бий болгосон энэ хуулийн 17.1 дэх хэсгийн 1-д заасан хөрөнгөд өөрийн сонголтоор 15 жилийн хугацаанд шулуун шугамын аргаар элэгдэл тооцож болно. Энэ тохиолдолд тухайн хөрөнгөд элэгдэл тооцож эхлэхээс өмнө харьяалах татварын албанд мэдэгдсэн байна.

[/Энэ хэсгийг 2022 оны 4 дүгээр сарын 29-ний өдрийн хуулиар нэмсэн бөгөөд 2023 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө./](#)

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

АЛБАН ТАТВАР НОГДУУЛАХ ОРЛОГЫГ ТОДОРХОЙЛОХ

18 дугаар зүйл. Албан татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлох

18.1. Албан татвар төлөгчийн татварын жилийн албан татвар ногдуулах орлогод албан татварыг ногдуулна.

18.2. Энэ хуулийн 8.1.1, 8.1.3, 8.1.4, 8.1.5, 9.1.1, 11.1.1, 11.1.4-т заасан албан татвар ногдох орлогын нийт дүнгээс энэ хуульд заасан зардлыг хасаж албан татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлж, уг орлогоос энэ хуулийн 19 дүгээр зүйлд заасан шилжүүлэн тооцох алдагдлыг хасаж тухайн жилийн албан татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлно.

18.3. Хувьцаа, үнэт цаас, санхүүгийн бусад хэрэгсэл борлуулсан, шилжүүлсэн үнээс уг хувьцаа, үнэт цаасыг худалдаж авсан үнэ болон худалдан авахад төлсөн баримтаар нотлогдож байгаа шимтгэлийн дүнг хасаж, албан татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлно.

18.4. Энэ хуулийн 8.1.2-т заасан албан татвар ногдох орлогын нийт дүнгээс уг орлогыг олохтой холбогдон гарсан энэ хуулийн 13.1-д заасан нөхцөлийг хангасан зардал, хонжворт олгосон мөнгөн хөрөнгө болон барааны үнийг хасаж, албан татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлно.

18.5. Энэ хуулийн 10.1.4-т заасан биет бус хөрөнгө болон хөдлөх эд хөрөнгө борлуулсан, шилжүүлсэн тохиолдолд албан татвар ногдуулах орлогыг уг хөрөнгийн борлуулсан, шилжүүлсэн орлогоос хөрөнгийн үлдэгдэл өртгийг хасаж тодорхойлно.

18.6. Дараах орлогод албан татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлохдоо албан татвар ногдох тухайн орлогын төрөл тус бүрийн нийт дүнгээр тооцно:

18.6.1. эрхийн шимтгэлийн орлого;

18.6.2. ногдол ашгийн орлого;

18.6.3. хүүгийн орлого;

18.6.4. үл хөдлөх эд хөрөнгө борлуулсан, шилжүүлсний орлого;

18.6.5. төлбөрт таавар, бооцоот тоглоом, эд мөнгөний хонжворт сугалаанаас хожсон орлого;

18.6.6. тухайн татварын жилд төлөөний газраас өөрийн толгой аж ахуйн нэгжид шилжүүлсэн ашиг;

18.6.7. энэ хуулийн 11.1.5, 11.1.6-д заасан орлого;

18.6.8. энэ хуулийн 6.10-т заасан журмын дагуу бүртгүүлсэн төлөөний газраас бусад Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчийн энэ хуулийн 4.1.6, 4.1.7, 8.3-т заасан орлого.

18.7. Энэ хуулийн 10.1.2-т заасан эрх борлуулсан, шилжүүлсний орлогод албан татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлохдоо тухайн эрхийн үнэлгээнээс доор дурдсан баримтаар нотлогдох зардлуудыг хасаж тодорхойлно:

18.7.1. төрийн байгууллагаас эрх олгосон тохиолдолд эрх авахтай холбогдон төрийн байгууллагад төлсөн баримтаар нотлогдох төлбөр, хураамж;

18.7.2. бусдаас худалдаж, шилжүүлж авсан тохиолдолд хэлцлийн дагуу худалдах, шилжүүлэн авахад төлсөн, шилжүүлсэн баримтаар нотлогдох төлбөр.

18.8. Газар эзэмших, ашиглах эрх, ашигт малтмалын хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн үнэлгээ тооцох, татварын ногдлыг тодорхойлоход энэ хуулийн 30.6-д заасан аргачлалыг баримтална.

18.9. Албан татвар төлөгчийн хувь нийлүүлсэн аж ахуйн нэгж татан буугдсан бол ногдол ашгийн албан татвар ногдуулах орлогыг албан татвар төлөгчийн эзэмшиж байгаа хувьцаа болон хувь нийлүүлсэн хөрөнгөд хувь тэнцүүлэн хуваарилсан орлогын дүнгээс уг хувьцаа болон хөрөнгийг анх худалдан авсан үнийг хасаж тодорхойлно.

18.10. Банк, банк бус санхүүгийн байгууллагын зээл төлөгдөхөд учирч болзошгүй алдагдлаас хамгаалах, хадгаламж зээлийн хоршооны зээлийн эрсдэлийн сангийн албан татвар ногдох орлогоос хасагдсан зээлийг эргүүлэн төлсөн бол ийнхүү төлөгдсөн зээлийн дүнд энэ хуульд заасны дагуу албан татвар ногдуулна.

18.11. Даатгалын үйл ажиллагаа эрхэлж байгаа аж ахуйн нэгжийн даатгалын үйл ажиллагааны нийт орлогоос эрх бүхий төрийн байгууллагаас баталсан дүрэмд заасны дагуу тухайн жилд байгуулсан нөөцийн сан болон үйл ажиллагааны зардлыг хасаж, албан татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлно.

18.12.Төлөөний газрын албан татвар ногдуулах орлогыг энэ хуульд заасны дагуу Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгчийн албан татвар ногдуулах орлоготой ижил зарчмаар тодорхойлох бөгөөд төлөөний газар байснаар албан татвар ногдуулах орлогыг бууруулан тодорхойлох үндэслэл болохгүй.

19 дүгээр зүйл.Татварын тайлангаар гарсан алдагдлыг ирээдүйд шилжүүлэн тооцох

19.1.Албан татвар ногдох нийт орлогоос энэ хуульд заасан нөхцөл, шаардлагыг хангасан зардлыг хасаж, зардлын илүү гарсан хэсгийг татварын тайлангаар гарсан алдагдал /цаашид "алдагдал" гэх/ гэнэ.

19.2.Харьяалах татварын албаар баталгаажуулсан ирээдүйд шилжүүлэн тооцох алдагдлыг тухайн алдагдал гарсан татварын жилийн дараах дараалсан дөрвөн жил бүр албан татвар ногдуулах орлогын нийт дүнгийн 50 хувиар хязгаарлан хасаж тооцно.

19.3.Татварын дараалсан дөрвөн жилийн хугацаанд хасагдаагүй үлдсэн болон тухайн татварын жилд энэ хуулийн 19.2-т заасан хязгаараас хэтэрсэн алдагдлын дүнг цаашид албан татвар ногдуулах орлогоос хасаж тооцохгүй.

19.4.Нэгээс илүү татварын жилд алдагдал гарсан тохиолдолд алдагдал гарсан жилийн дарааллаар албан татвар ногдох орлогоос хасаж тооцно.

19.5.Монгол Улсын хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдсан аж ахуйн нэгжийн гадаад улс дахь төлөөний газрын алдагдлыг Монгол Улс дахь аж ахуйн нэгжийн албан татвар ногдох орлогоос хасаж тооцохгүй.

19.6.Энэ хуулийн 13.5-д заасны дагуу тооцоход гарсан алдагдлыг ирээдүйд шилжүүлэн тооцохдоо ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмал, газрын тосны хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч албан татвар төлөгчийн хувьд энэ хуулийн 26.9, 26.10, 26.11, 26.12, 26.13-т заасныг баримтална.

19.7.Ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмал, газрын тосны хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл хүчин төгөлдөр байх хугацаа дууссан, цуцлагдсан, тусгай зөвшөөрлөөр олгогдсон талбайг бүхэлд нь буцаан өгсөн тохиолдолд алдагдлыг ирээдүйд шилжүүлэн тооцохдоо энэ хуулийн 19.6-д заасныг мөрдөхгүй.

19.8.Иргэний хууль, Компанийн тухай хууль, Нөхөрлөлийн тухай хуульд заасны дагуу нэгдэх, нийлэх, тусгаарлах хэлбэрээр аж ахуйн нэгж өөрчлөн байгуулагдсан тохиолдолд хасагдаагүй үлдсэн алдагдлын дүнг цаашид албан татвар ногдуулах орлогоос хасаж тооцохгүй.

19.9.Энэ хуулийн 19.1-д заасан алдагдалд 2020 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс өмнөх татварын жилийн татварын тайлангаар гарсан болон татварын албаны баталгаажуулаагүй алдагдал хамаарахгүй.

19.10.Чөлөөт бүсэд хөрөнгө оруулсан аж ахуйн нэгжийн татварын тайлангаар гарсан алдагдлыг бүтээн байгуулалтын ажил дуусаж, зорилтот үйлдвэрлэл, үйл ажиллагаагаа эхэлсэн жилийн дараагийн дараалсан татварын дөрвөн жилд албан татвар ногдуулах орлогоос хасаж тооцно.

19.11.Татварын тайлангаар гарсан алдагдлыг ирээдүйд шилжүүлэн тооцох, баталгаажуулах журмыг татварын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын дарга батална.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ АЛБАН ТАТВАРЫН ХУВЬ, ХЭМЖЭЭ

20 дугаар зүйл.Албан татварын хувь, хэмжээ

20.1.Энэ хуулийн 18.2, 18.3, 18.4, 18.5-д заасны дагуу тодорхойлоход 0-6 тэрбум төгрөгийн албан татвар ногдуулах тухайн жилийн орлого олсон тохиолдолд 10 хувиар, 6 тэрбум төгрөгөөс дээш албан татвар ногдуулах тухайн жилийн орлого олсон тохиолдолд 600 сая төгрөг дээр 6 тэрбумаас дээш давсан орлогод 25 хувиар нэмж албан татвар ногдуулна.

20.2.Албан татвар төлөгчийн дараах албан татвар ногдуулах орлогод доор дурдсан хувиар тооцож албан татвар ногдуулна:

20.2.1.энэ хуулийн 18.6.1, 18.6.2, 18.6.3, 18.6.7, 18.7-д заасан орлогод 10 хувиар;

20.2.2.энэ хуулийн 18.6.4-т заасан албан татвар ногдуулах орлогод 2 хувиар;

20.2.3.энэ хуулийн 18.6.5-д заасан орлогод 40 хувиар;

20.2.4.энэ хуулийн 18.6.6, 18.6.8-д заасан орлогод 20 хувиар;

20.2.5.ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмал, газрын тосны хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшдэггүй /Үүнд энэ хуулийн 4.1.12, 30.1-д заасан этгээд мөн хамаарна./ Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгчийн гадаад, дотоодын үнэт цаасны анхдагч болон хоёрдогч зах зээлд нээлттэй арилжаалах өрийн хэрэгсэл, нэгж эрх худалдан авсан албан татвар төлөгчийн хүүгийн орлогод 5 хувиар;

20.2.6.Монгол Улсын арилжааны банкны гадаад, дотоодын эх үүсвэрээс татсан зээл, өрийн хэрэгслийн хүүгийн орлогод 5 хувиар;

20.2.7.энэ хуулийн 20.1-д заасныг үл харгалзан энэ хуулийн 18.2, 18.3, 18.4, 18.5-д заасан жилийн 300 сая төгрөг хүртэл албан татвар ногдох орлого олсон, энэ хуулийн 22.1.1, 22.1.2, 22.1.3-т зааснаас бусад салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа албан татвар төлөгчийн тухайн албан татвар ногдуулах орлогод 1 хувиар.

20.2.8.оюуны өмчийн эрх борлуулсны орлогод 5 хувиар.

20.3.Тогтворжуулах гэрчилгээ эзэмшигчийн тухайд тогтворжуулах гэрчилгээ хүчин төгөлдөр байх хугацаанд тогтворжуулсан хувь, хэмжээгээр албан татвар ногдуулна.

ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ **АЛБАН ТАТВАРЫН ХӨНГӨЛӨЛТ, ЧӨЛӨӨЛӨЛТ**

21 дүгээр зүйл. Албан татвараас чөлөөлөх

21.1. Албан татвар төлөгчийн дараах орлогыг албан татвараас чөлөөлнө:

21.1.1. Засгийн газар, Монгол Улсын Хөгжлийн банкны өрийн бичиг /бонд/-ийн төлбөр, хүү, анз;

21.1.2. Ирээдүйн өв сангийн тухай хуулийн 7.1.1-д заасан ногдол ашиг;

21.1.3. Ирээдүйн өв санд улсын төсвөөс хуваарилсан орлого, сангийн хөрөнгө оруулалтын орлого;

21.1.4. Газрын тосны салбарт бүтээгдэхүүн хуваах гэрээний дагуу тус улсын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж байгаа албан татвар төлөгчийн өөрт нь ногдох бүтээгдэхүүний борлуулалтаас олсон энэ хуулийн 18.6.2, 20.1-д заасан орлого;

21.1.5. Зээлийн батлан даалтын байгууллагын хуульд заасан үндсэн үйл ажиллагаанаас олсон орлого;

21.1.6. Хадгаламжийн даатгалын сангийн хураамжийн орлого;

21.1.7. Төрийн өмчит аж ахуйн нэгжүүдээс Засгийн газарт хуваарилсан ногдол ашиг;

21.1.8. Энэ хуулийн 21.1.4-т заасан орлого олсон албан татвар төлөгч өөрт нь ногдох бүтээгдэхүүний борлуулалтаас гадаадад шилжүүлэх орлого;

21.1.9. Боловсролын тухай хуулийн 12.1, Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 15.1-д заасан байгууллагын үйл ажиллагааны орлого;

21.1.10. Ашгийн төлөө бус хуулийн этгээдийн дүрэмд заасан зорилгоо хэрэгжүүлэхтэй холбоотой олсон аж ахуйн үйл ажиллагааны орлого;

21.1.11. Холбооны гишүүдээс цуглуулсан Сууц өмчлөгчдийн холбооны дүрэмд заасан үйлчилгээний хөлсний орлого болон Сууц өмчлөгчдийн холбооны эрх зүйн байдал, нийтийн зориулалттай орон сууцны байшингийн дундын өмчлөлийн эд хөрөнгийн тухай хуулийн 6.1.7-д заасан санд төвлөрүүлсэн хөрөнгө;

21.1.12. Гишүүдийнхээ бүтээгдэхүүнийг худалдах үйл ажиллагааны зуучилсны үнийн зөрүүгээс олсон хоршооны орлого.

21.1.13. Оюуны өмчийн эрхийн зуучлалаас олсон орлого;

[/Энэ заалтыг 2020 оны 01 дүгээр сарын 23-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

21.1.14. Оюуны өмчийн эрхийг барьцаалсан зээлийн хүүгийн орлого.

[/Энэ заалтыг 2020 оны 01 дүгээр сарын 23-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

22 дугаар зүйл. Албан татварын хөнгөлөлт

22.1. Энэ хуулийн 18.2, 18.3, 18.4, 18.5-д заасан албан татвар ногдох орлогыг 1.5 тэрбум төгрөгөөс ихгүй байхаар жилийн эцсийн татварын тайланд тусгасан, доор дурдсанаас бусад салбарт үйл ажиллагаа явуулдаг, энэ хуулийн 20.2.7-д зааснаас бусад Монгол Улсын хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдсан албан татвар төлөгчийн энэ хуулийн 20.1-д заасны дагуу ногдуулсан албан татварыг 90 хувиар хөнгөлнө:

22.1.1. Ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмалын хайгуул хийх, олборлох, ашиглах, тээвэрлэх, борлуулах;

22.1.2. Согтууруулах ундаа, тамхины ургамал тарих, тамхи үйлдвэрлэх, импортлох;

22.1.3. Газрын тосны бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх, бүх төрлийн шатахууныг импортлох, бөөний болон жижиглэнгийн худалдаа эрхлэх, газрын тос хайх, олборлох, борлуулах.

22.2. Энэ хуулийн 22.1-д заасан албан татварын хөнгөлөлтийг албан татвар төлөгчийн жилийн эцсийн татварын тайлангаар тодорхойлон, энэ хуульд заасан хугацаанд төлсөн албан татвараас буцаан олгох замаар эдлүүлж, энэ хуулийн 28 дугаар зүйлд заасны дагуу буцаан олгоно. Буцаан олголтыг энэ хуулийн 28.4.2, 28.4.3-т заасан хугацааг үл харгалзан жилийн эцсийн тайлан хүргүүлэх эцсийн хугацаанаас хойш ажлын 30 өдрийн дотор олгоно.

22.3. Энэ хуулийн 20.2.7, 22.1-д тухайн албан татвар төлөгч хамаарах эсэхийг тодорхойлохдоо албан татвар ногдох орлогын дүнг тухайн албан татвар төлөгч болон тухайн татварын жилд түүнтэй ажил гүйлгээ хийсэн харилцан хамаарал бүхий этгээдийн албан татвар ногдох орлогын нийлбэр дүнгээр тооцно.

22.4. Энэ хуулийн 20.2.7, 22.1-д заасны дагуу албан татвар төлж, тайлагнах аж ахуйн нэгж энэ хуулийн 22.5-д заасан хөнгөлөлтийг эдлэхгүй.

22.5. Дараах орлогод албан татварын хөнгөлөлт үзүүлнэ:

22.5.1.аймаг, сумын төв нь нийслэл Улаанбаатар хотоос 500 км-ээс хол алслагдсан аймаг, суманд байнгын үйл ажиллагаа явуулдаг, хуулийн этгээдийн ерөнхий захиргаа нь тухайн орон нутагт бүртгэлтэй, орон нутгийн татварын албатай харьцдаг, ажлын байр бий болгож /нийгмийн даатгалын шимтгэл төлөлтөөр баталгаажсан/ байгаа энэ хуулийн 5.3.1-д заасан албан татвар төлөгчийн тухайн аймаг, сумын нутаг дэвсгэр дээр явуулсан үйл ажиллагаанаас олсон энэ хуулийн 7.4.1-д заасан албан татвар ногдох орлогод ногдох албан татварыг аймаг, сумын төв нь нийслэл Улаанбаатар хотоос 500 км-ээс хол алслагдсан аймаг, суманд 50 хувиар, 1000 км-ээс хол алслагдсан аймаг, суманд 90 хувиар;

22.5.2.нийт 25-аас дээш ажиллагчидтай аж ахуйн нэгжийн ажиллагчдын гуравны хоёр ба түүнээс дээш хувийг хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд эзэлдэг бол уг аж ахуйн нэгжийн орлогод ногдох тухайн төрлийн албан татварыг;

22.5.3.байгалийн нөөцийг хэмнэлттэй ашиглах, орчны бохирдол, хаягдлыг багасгах, байгальд ээлтэй техник, тоног төхөөрөмжийг борлуулсан орлогод ногдох албан татварыг;

22.5.4.улсын бүртгэлд бүртгүүлсэн өдрөөс хойш гурван жилийн хугацаанд Инновацийн тухай хуульд заасан гарааны компанийн дотоодод шинээр үйлдвэрлэсэн инновацийн бүтээгдэхүүн, ажил, үйлчилгээний борлуулалтын орлогод ногдох албан татварыг;

22.5.5.Биеийн тамир, спортын тухай хуулийн 26.2-т заасан стандартыг хангасан спортын барилга байгууламж, спортын заал, талбай, дэд бүтцийг барьж байгуулсан аж ахуйн нэгж тухайн спортын барилга байгууламж, спортын заал, талбайг ашиглаж эхэлснээс хойш 5 жилийн хугацаанд ашиглалтын үйл ажиллагаанаас олсон 50 хувьтай тэнцэх хэмжээний орлогод ногдох албан татварыг;

22.5.6.хөдөлмөрийн чадвараа 50 болон түүнээс дээш хувиар алдсан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний ажилладаг аж ахуйн нэгжид нийт ажиллагчдад хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эзэлж байгаа хувь хэмжээгээр тооцон уг аж ахуйн нэгжийн орлогод ногдох албан татварыг;

22.5.7.чөлөөт бүсэд зориулсан эрчим хүч, дулааны эх үүсвэр, шугам сүлжээ, цэвэр усан хангамж, ариутгах татуурга, авто зам, төмөр зам, нисэх онгоцны буудал, харилцаа холбооны үндсэн сүлжээ зэрэг дэд бүтцэд 500.0 мянган америк доллар буюу түүнээс дээш хэмжээний хөрөнгө оруулсан аж ахуйн нэгжийн чөлөөт бүсээс олсон орлогод оруулсан хөрөнгө оруулалтын 50 хувьтай тэнцэх хэмжээний орлогод ногдох албан татварыг;

22.5.8.чөлөөт бүсэд агуулах, ачиж буулгах байгууламж, зочид буудал, аялал жуулчлалын цогцолбор, импортыг орлох болон экспортын бүтээгдэхүүний үйлдвэр байгуулахад 300.0 мянган америк доллар буюу түүнээс дээш хэмжээний хөрөнгө оруулсан аж ахуйн нэгжийн чөлөөт бүсээс олсон орлогод оруулсан хөрөнгө оруулалтын 50 хувьтай тэнцэх хэмжээний орлогод ногдох албан татварыг;

22.5.9.тодорхой нутаг дэвсгэрийн усны нөөцийг нэмэгдүүлэх, усны найдвартай хангамжийг бүрдүүлэх зорилгоор байгалийн усны чанарыг сайжруулах, гол, горхийг нөхөн сэргээх арга хэмжээг санхүүжүүлсэн иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын тухайн арга хэмжээнд зарцуулсан хэмжээний орлогод ногдох албан татварыг;

22.5.10.доор дурдсан бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэсэн буюу тариалсан аж ахуйн нэгжийн зөвхөн тухайн бүтээгдэхүүнээс олсон орлогод ногдох албан татварыг 50 хувиар:

22.5.10.а.үр тариа, төмс, хүнсний ногоо;

22.5.10.б.сүү;

22.5.10.в.жимс, жимсгэнэ;

22.5.10.г.тэжээл, тэжээлийн ургамал;

22.5.10.д.эрчимжсэн тахианы аж ахуйд үйлдвэрлэсэн мах, махан бүтээгдэхүүн.

22.5.11.албан татвар төлөгчийн 2023 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс хойш хэрэгжүүлэх дулаан, цахилгаан үйлдвэрлэх төслийн үндсэн үйл ажиллагааны орлогод ногдох албан татварыг орлого олж эхэлсний дараагийн тайлант хугацаанаас эхлэн 3 жил 90 хувь, дараагийн 3 жил 50 хувиар хөнгөлнө.

[/Энэ заалтыг 2022 оны 4 дүгээр сарын 29-ний өдрийн хуулиар нэмсэн бөгөөд 2023 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө./](#)

22.6.Энэ хуулийн 22.5.3, 22.5.4-т заасан техник, тоног төхөөрөмж, бүтээгдэхүүн, ажил, үйлчилгээний жагсаалтыг Засгийн газар батална.

22.7.Тайлант хугацаанд албан татварын хөнгөлөлтийг тухайн орлогод ногдуулан энэ хуульд заасан хугацаанд төлсөн албан татварын дүнгээс хэтрүүлэн эдлүүлэхгүй.

22.8.Энэ хуулийн 22.5.1-д дараах салбар хамаарахгүй:

22.8.1.ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмал, газрын тосны хайгуул хийх, ашиглах, цөмийн энергийн чиглэлийн үйл ажиллагаа;

22.8.2.согтууруулах ундаа үйлдвэрлэх, худалдах, импортлох;

22.8.3.тамхины ургамал тарих, тамхи үйлдвэрлэх, худалдах, импортлох;

22.8.4.газрын тосны бүтээгдэхүүн импортлон, эсхүл дамжуулан худалдах;

22.8.5.ярианы үйлчилгээ эрхлэх;

22.8.6.эрчим хүчний эх үүсвэр, шугам сүлжээ барьж байгуулах, эрчим хүч үйлдвэрлэх, борлуулах, түгээх;

22.8.7.иргэний нисэхийн үйл ажиллагаа эрхлэх;

22.8.8.авто зам, замын байгууламжийг барих, засварлах.

23 дугаар зүйл.Гадаад улсад ногдуулан төлсөн албан татварыг төлбөл зохих албан татвараас хасаж тооцох

23.1.Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгчийн гадаад улсад ногдуулан төлсөн албан татварыг албан татвар төлөгчийн тухайн татварын жилийн төлбөл зохих албан татвараас хасаж тооцно.

23.2.Дараах тохиолдолд гадаад улсад төлсөн албан татварыг төлбөл зохих албан татвараас хасаж тооцохгүй:

23.2.1.гадаад улсад ногдуулан төлсөн боловч буцаан авах боломжтой;

23.2.2.гадаад улсад ногдуулан төлсөн албан татварын хүү, торгууль, алданги;

23.2.3.Монгол Улсын татварын хууль тогтоомжийн дагуу албан татвар ногдуулахгүй орлогод ногдуулан төлсөн албан татвар.

23.3.Энэ хуулийн 23.1-д заасны дагуу хасаж тооцох албан татварын хэмжээг дараах шалгуураар тооцсон дүнгийн аль багаар нь тооцно:

23.3.1.албан татвар төлөгчийн тухайн татварын жилийн төлбөл зохих албан татварын дүн;

23.3.2.гадаад улсад ногдуулан төлсөн албан татвар ногдох орлогод Монгол Улсын татварын хуулийн дагуу ногдуулсан тохиолдолд төлбөл зохих албан татварын дүн.

23.4.Энэ хуулийн 23.3.2-т заасан дүнг тухайн татварын жилд албан татвар төлөгчийн албан татвар ногдуулан төлсөн гадаад улс бүрээр тусад нь тооцно.

23.5.Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгчийн гадаад улсад ногдуулан төлсөн албан татвар тухайн албан татвар төлөгчийн Монгол Улсад төлбөл зохих албан татварын дүнгээс илүү гарсан татварыг буцаан олгохгүй бөгөөд цаашид шилжүүлэн тооцохгүй.

23.6.Энэ хуулийн 23.1-д заасны дагуу хасаж тооцох албан татварын хэмжээг баталгаажуулахдаа гадаад улсын эрх бүхий байгууллагад тайлагнасан татварын тайлан, татварын ногдол, төлөлтийг нотолсон тус байгууллагын албан бичиг, тус байгууллагын үйлдсэн татвар төлснийг нотлох баримт, тодорхойлолтыг үндэслэнэ.

23.7.Энэ хуулийн 23 дугаар зүйлд заасны дагуу хасаж тооцох албан татварын хэмжээг харьяалах татварын алба баталгаажуулна.

23.8.Энэ хуулийн 23.1-д заасан гадаад улстай Монгол Улсын татварын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага харилцан мэдээлэл солилцох эрх зүйн боломжтой байх бөгөөд эдгээр улсуудын жагсаалтыг жил бүрийн сүүлийн улиралд, жагсаалтад өөрчлөлт орсон тохиолдолд ажлын 10 өдөрт багтаан татварын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага шинэчлэн зарлана.

23.9.Энэ хуулийн 29.1-д заасны дагуу татварын албанд бүртгүүлсэн аж ахуйн нэгж энэ хуулийн 23 дугаар зүйлд заасны дагуу гадаад улсад ногдуулсан албан татварыг төлбөл зохих албан татвараас хасаж тооцохгүй.

23.10.Гадаад улсад ногдуулан төлсөн албан татварыг төлбөл зохих албан татвараас хасаж тооцоулах хүсэлт гаргах, тооцооны маягтын загвар батлах, баталгаажуулах журмыг татварын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын дарга батална.

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ АЛБАН ТАТВАР СУУТГАХ, ТӨСӨВТ ТӨЛӨХ, ТАЙЛАГНАХ, БУЦААН ОЛГОХ

24 дүгээр зүйл.Албан татварыг суутган төлөх

24.1.Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгч энэ хуулийн 18.6.1, 18.6.2, 18.6.3, 18.6.4, 18.6.5, 18.6.7, 18.6.8-д заасан орлогод ногдох албан татварыг суутган төлөгч ногдуулж, суутгана.

24.2.Энэ хуулийн 18.6.6-д заасны дагуу тодорхойлсон орлогод ногдуулах албан татварыг төлөөний газар ногдуулж, суутгана.

24.3.Энэ хуулийн 5.5.1-д заасан татвар төлөгч өөрийн төлөөний газрын үйл ажиллагаатай холбогдох орлогыг Монгол Улсад байрладаггүй этгээдэд шилжүүлсэн тохиолдолд тухайн төлөөний газар холбогдох албан татварыг ногдуулж, суутгана.

24.4.Энэ хуулийн дагуу суутган төлөгчийг тодорхойлох боломжгүй тохиолдолд албан татвар ногдуулах орлого олсон этгээд нь албан татварыг өөрөө тодорхойлж ногдуулна.

24.5.Суутган ногдуулсан албан татварыг ажлын 10 өдрийн дотор төсөвт шилжүүлнэ.

25 дугаар зүйл.Албан татварыг өөрөө тодорхойлон ногдуулж, төсөвт төлөх

25.1.Төсөв, санхүүгийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас баталсан хуваарийг үндэслэн харьяалах татварын алба тухайн татварын жилд энэ хуулийн 20.1, 20.2.7-д заасны дагуу ногдуулан төлөх албан татварын сар, улирлын

хуваарийг албан татвар төлөгчид хүргүүлнэ.

25.2.Энэ хуулийн 25.1-д заасан урьдчилан тодорхойлсон хуваарийн дагуу сар бүр төлөх татвараа сар бүрийн 25-ны дотор, улирлын эцэст хийсэн тооцооны дагуу татвараа дараа улирлын эхний сарын 20-ны дотор, жилийн эцэст хийсэн эцсийн тооцооны дагуу татвараа дараа оны 02 дугаар сарын 10-ны дотор төсөвт төлнө.

25.3.Төр нь өмчдөө ногдох ашиг болон хувьцааны ногдол ашгийг бүрэн буюу хэсэгчлэн төсөвт дайчлах эрхтэй бөгөөд хэмжээг нь тухайн жилийн Төсвийн тухай хуулиар тогтооно.

26 дугаар зүйл.Албан татварыг тайлагнах

26.1.Өмнөх татварын жилийн албан татвар ногдуулах орлого нь 6 тэрбум төгрөг ба түүнээс дээш бол уг албан татвар төлөгч тухайн татварын жилийн улирлын татварын тайланг дараа улирлын эхний сарын 20-ны дотор, жилийн эцсийн татварын тайланг дараа оны 02 дугаар сарын 10-ны дотор харьяалах татварын албанд хүргүүлнэ.

26.2.Татварын өмнөх жилийн албан татвар ногдуулах орлого нь 6 тэрбум төгрөг хүртэл энэ хуулийн 29.1-д заасны дагуу татварын албанд бүртгүүлээгүй албан татвар төлөгч тухайн татварын жилийн эхний хагас жилийн татварын тайланг 07 дугаар сарын 20-ны дотор, жилийн эцсийн татварын тайланг дараа оны 02 дугаар сарын 10-ны дотор гаргаж, харьяалах татварын албанд хүргүүлнэ.

26.3.Энэ хуулийн 26.1, 26.2-т заасан албан татвар ногдуулах жилийн орлогыг тодорхойлохдоо албан татвар төлөгчийн зөвхөн тухайн тайлант жилийн өмнөх татварын жилд тайлагнасан албан татвар ногдуулах жилийн орлогын хэмжээнд үндэслэнэ.

26.4.Албан татвар төлөгч холбогдох татварын тайланг жилийн эхнээс өссөн дүнгээр гаргана.

26.5.Албан татвар төлөгч холбогдох татварын тайланд энэ хуулийн 24 дүгээр зүйлд заасны дагуу суутган ногдуулсан татварын тайланг хавсаргана.

26.6.Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчид орлого олгосон суутган төлөгч нь хувь хүн бол энэ хуулийн 24 дүгээр зүйлд заасны дагуу суутган ногдуулсан татварын тайланг Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хуульд заасны дагуу тайлагнах албан татварын тайланд хавсаргана.

26.7.Тайлант жилд үүсгэн байгуулагдсан албан татвар төлөгч энэ хуулийн 26.2-т заасны дагуу татварын тайлан гаргана.

26.8.Албан татвар төлөгч үйл ажиллагаа эрхлээгүй тухай тайлан гаргасан жилийн дараагийн татварын жилээс эхлэн жилд нэг удаа дараа оны 02 дугаар сарын 10-ны дотор харьяалах татварын албанд хүргүүлнэ.

26.9.Ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмал, газрын тосны хайгуулын болон ашиглалтын үйл ажиллагаа эрхлэгч аж ахуйн нэгж нь энэ хуулийн дагуу тухайн татварын жилд тусгай зөвшөөрөл тус бүрд хамаарах татварын тайланг тус тус гаргаж, албан татварын тооцоо хийнэ.

26.10.Доор дурдсан нөхцөлийг нэгэн зэрэг хангасан тохиолдолд энэ хуулийн 26.9-д заасан тайланг нэгтгэн гаргаж болно:

26.10.1.албан татвар төлөгчийн эзэмшил дэх тусгай зөвшөөрөл бүхий талбай хоорондоо хиллэдэг бол;

26.10.2.ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмалын ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн хувьд ашиглах бүтээгдэхүүний нэр төрөл ижил бол.

26.11.Ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмал, газрын тосны хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий талбайг энэ хуулийн 26.10-т заасны дагуу нэгтгэн тайлагнахгүй.

26.12.Энэ хуулийн 26.10-т заасны дагуу татварын тайланг дараагийн татварын жилд нэгтгэн гаргах тухай хүсэлтийг тухайн татварын жилийн 09 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс өмнө татварын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад гаргана.

26.13.Энэ хуулийн 26.12-т заасан хүсэлтийг татварын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага 30 хоногийн дотор хянан, хүсэлтийг баталгаажуулах эсэх талаар хариу мэдэгдэнэ.

26.14.Энэ хуулийн 24.4-т заасны дагуу тодорхойлон ногдуулсан албан татварыг албан татвар төлөгч энэ хуульд заасан хугацаанд тайлагнана.

26.15.Энэ хуулийн 22.5.11-д заасан хөнгөлөлтийг эдлэх аж ахуйн нэгж нь тухайн төсөлд хамаарах орлого, хасагдах зардал, алдагдал, хөнгөлөлт, чөлөөлөлт зэрэг татварын тооцоог хийж, тухайн төслийн татварын тайланг тусдаа гаргаж тайлагнана.

[/Энэ хэсгийг 2022 оны 4 дүгээр сарын 29-ний өдрийн хуулиар нэмсэн бөгөөд 2023 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө./](#)

27 дугаар зүйл.Улс бүрээр үнэ шилжилтийн тайлан гаргах

27.1.Энэ хуульд заасан дараах нэр томъёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

27.1.1."Групп" гэж Татварын ерөнхий хуулийн 6.1.8-д заасныг;

27.1.2."Группийн оролцогч" гэж дараах нөхцөлийн аль нэгийг хангасан этгээдийг:

27.1.2.а.үндэстэн дамнасан группийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд үйл ажиллагаа нь тусгагддаг, эсхүл группийн бүрэлдэхүүн дэх аж ахуйн нэгжийн хувьцаа хөрөнгийн биржээр нээлттэй худалдагдах үед нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд үйл ажиллагаа нь

тусгагддаг;

27.1.2.б.өөрийн үйл ажиллагааны цар хүрээ, ач холбогдлоосоо шалтгаалан үндэстэн дамнасан группийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд хамаардаггүй;

27.1.2.в.санхүү болон татварын тайлагнал, дотоод удирдлага, зохион байгуулалт, хяналтын зорилгоор бие даан санхүүгийн тайлан гаргадаг, энэ хуулийн 27.1.2.а, 27.1.2.б-д заасан аж ахуйн нэгжийн төлөөний газрыг.

27.1.3."нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан" гэж үндэстэн дамнасан группийн оролцогчдын хөрөнгө, өр төлбөр, орлого, зарлага болон мөнгөн урсгал зэрэг мэдээллүүдийг нэгтгэн, нэг аж ахуйн нэгжийн нэгэн адил нягтлан бодох бүртгэлийн стандартын дагуу боловсруулсан санхүүгийн тайланг;

27.1.4."Олон улсын татварын хэлэлцээр" гэж татварын зорилгоор мэдээлэл солилцох тухай Монгол Улсын бусад улстай байгуулсан татварын хэлэлцээр, татварын асуудлаар захиргааны туслалцаа харилцан үзүүлэх зорилго бүхий олон улсын гэрээ, эсхүл хоёр улсын хооронд автоматаар болон хүсэлтээр мэдээлэл харилцан солилцох асуудлыг тусгасан олон улсын гэрээг;

27.1.5."системийн саатал" гэж эрх бүхий этгээд хоорондын хэлэлцээрт заасан үүргийг хэлэлцээрт зааснаас бусад шалтгаанаар хэрэгжүүлэхээс түдгэлзсэн, эсхүл Монгол Улсад байрладаг группийн оролцогч группийн улс бүрээр үнэ шилжилтийн тайлан /цаашид "улс бүрээр тайлан" гэх/-г Монгол Улсад тогтмол ирүүлээгүй нөхцөл байдлыг;

27.1.6."тайлагнах үүрэггүй үндэстэн дамнасан групп" гэж группийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангаар 1.7 их наяд төгрөгөөс доош борлуулалтын орлого олсон үндэстэн дамнасан группийг;

27.1.7."тайлагнагч этгээд" гэж үндэстэн дамнасан группийн өмнөөс улс бүрээр тайлан гаргах үүрэгтэй группийн оролцогчийг ойлгох бөгөөд үндэстэн дамнасан группийн толгой этгээд, томилогдсон тайлагнагч этгээд, эсхүл энэ хуулийн 27.2.2-т заасан этгээдийг;

27.1.8."томилогдсон тайлагнагч этгээд" гэж энэ хуулийн 27.2.2-т заасан нөхцөл бүрдсэн тохиолдолд үндэстэн дамнасан группийн толгой этгээдийн нэрийн өмнөөс улс бүрээр тайлан гаргах зорилгоор томилогдсон группийн оролцогчийг;

27.1.9."үндэстэн дамнасан групп" гэж дараах нөхцөлийн аль нэгийг хангасан группийг:

27.1.9.а.группийн хоёр ба түүнээс дээш оролцогч нь татварын зорилгоор өөр улс, бүс нутагт байрладаг, эсхүл группийн оролцогч өөрийн төлөөний газраар дамжуулан өөр улс, бүс нутагт үйл ажиллагаа явуулдаг;

27.1.9.б.тайлагнах үүрэггүй энэ хуулийн 27.1.6-д заасан группээс бусад.

27.1.10."үндэстэн дамнасан группийн санхүүгийн жил" гэж үндэстэн дамнасан группийн толгой этгээдийн санхүүгийн тайлан хамрах хугацааг;

27.1.11."үндэстэн дамнасан группийн тайлагнах санхүүгийн жил" гэж улс бүрээр үнэ шилжилтийн тайлангийн хамрах хугацааг;

27.1.12."үндэстэн дамнасан группийн толгой этгээд" гэж дараах шаардлагыг хангасан группийн оролцогчийг:

27.1.12.а.үндэстэн дамнасан группийн нэг буюу түүнээс дээш оролцогчдыг шууд болон шууд бусаар голлон эзэмшдэг бөгөөд татварын зорилгоор байрладаг улс, бүс нутагтаа группийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланг тушаах үүрэгтэй, эсхүл группийн оролцогчийн хувьцаа хөрөнгийн биржид нээлттэй арилжаалагдах үед нэгтгэсэн санхүүгийн тайлан гаргах үүрэгтэй;

27.1.12.б.энэ хуулийн 27.1.12.а-д зааснаас бусад группийн оролцогч шууд болон шууд бусаар группийн нэг буюу түүнээс дээш оролцогчдыг голлон эзэмшдэггүй;

27.1.13."Эрх бүхий этгээд хоорондын хэлэлцээр" гэж доор дурдсаныг ойлгох:

27.1.13.а.олон улсын татварын хэлэлцээрийн талуудаас томилсон эрх бүхий этгээд хооронд байгуулах хэлэлцээр;

27.1.13.б.улс бүрээр тайлан харилцан солилцох үүрэг хүлээлгэсэн хэлэлцээр.

27.2.Дараах албан татвар төлөгч улс бүрээр тайланг үндэстэн дамнасан группийн санхүүгийн жилийн сүүлийн өдрөөс хойш 12 сарын хугацаанд багтаан харьяалах татварын албанд хүргүүлнэ:

27.2.1.Монгол Улсад татварын зорилгоор байрладаг үндэстэн дамнасан группийн толгой этгээд;

27.2.2.доор дурдсан нөхцөлийн аль нэгийг хангасан тохиолдолд татварын зорилгоор Монгол Улсад байрладаг үндэстэн дамнасан группийн толгой этгээд бус группийн оролцогч:

27.2.2.а.үндэстэн дамнасан группийн толгой этгээд нь татварын зорилгоор байрладаг улс, бүс нутгийн хуулийн дагуу улс бүрээр тайлан боловсруулах, тайлагнах үүрэг хүлээдэггүй;

27.2.2.б.үндэстэн дамнасан группийн толгой этгээдийн татварын зорилгоор байрладаг улс, бүс нутаг нь Монгол Улстай олон улсын татварын хэлэлцээр байгуулсан боловч энэ хуулийн 27.2-т заасан хугацаанд эрх бүхий этгээд хоорондын хэлэлцээр байгуулагдаагүй;

27.2.2.в.үндэстэн дамнасан группийн толгой этгээдийн татварын зорилгоор байрладаг улс, бүс нутагт системийн саатал гарсныг харьяалах татварын алба Монгол Улсад байрладаг үндэстэн дамнасан группийн оролцогч этгээдэд мэдэгдсэн.

27.2.3.энэ хуулийн 27.2.2-т зааснаар хоёр ба түүнээс дээш үндэстэн дамнасан группийн оролцогч улс бүрээр тайлан гаргах үүрэг хүлээх тохиолдолд тэдгээрийн харьяалагдах үндэстэн дамнасан группийн толгой этгээд аль нэг этгээдийг тайлагнагч

этгээдээр сонгож болох бөгөөд сонгогдсон тохиолдолд тухайн сонгогдсон оролцогч этгээд.

27.3.Энэ хуулийн 27.2.3-т заасны дагуу сонгосон бол энэ тухайгаа сонгогдсон оролцогч этгээд харьяалах татварын албанд тухайн жилийн эцсийн татварын тайлан хүргүүлэх хугацаанд багтаан мэдэгдэж, бүртгүүлнэ.

27.4.Энэ хуулийн 27.2.2-т заасныг үл харгалзан, дараах нөхцөлүүд нэгэн зэрэг хангагдсан тохиолдолд Монгол Улсад татварын зорилгоор байрладаг группийн оролцогч этгээд нь харьяалах татварын албанд улс бүрээр тайлан гаргахгүй:

27.4.1.энэ хуулийн 27.2.2.а, 27.2.2.б, 27.2.2.в-д заасан нөхцөлөөс аль нэгийг нь хангасан;

27.4.2.үндэстэн дамнасан групп нь улс бүрээр тайланг томилогдсон тайлагнагч этгээдээр дамжуулан тайлагнасан;

27.4.3.томилогдсон тайлагнагч этгээд нь түүний татварын зорилгоор байрладаг улс, бүс нутгийн татварын албанд энэ хуулийн 27.2-т заасан хугацаанд багтаан улс бүрээр тайланг гаргасан;

27.4.4.томилогдсон тайлагнагч этгээдийн татварын зорилгоор байрладаг улс, бүс нутгийн хуулиар улс бүрээр тайланг энэ хуулийн 27.5-д заасан шаардлагад нийцүүлэн гаргахыг шаарддаг;

27.4.5.энэ хуулийн 27.2-т заасан хугацаанд томилогдсон тайлагнагч этгээдийн татварын зорилгоор байрладаг улс, бүс нутаг нь эрх бүхий этгээд хоорондын хэлэлцээрийг Монгол Улстай байгуулсан;

27.4.6.томилогдсон тайлагнагч этгээдийн татварын зорилгоор байрладаг улс, бүс нутаг нь Монгол Улсын татварын албанд системийн саатал гарсан тухай мэдэгдээгүй;

27.4.7.группийн оролцогч этгээд татварын зорилгоор байрладаг улс, бүс нутагт томилогдсон тайлагнагч этгээд гэдгээ тухайн улс, бүс нутгийн хуулийн шаардлагын дагуу мэдэгдсэн бөгөөд энэ хуулийн 27.7.2-т заасны дагуу тус мэдэгдэл харьяалах татварын албанд хүргэгдсэн;

27.5.Улс бүрээр үнэ шилжилтийн тайлан дараах мэдээллийг агуулна:

27.5.1.үндэстэн дамнасан группийн үйл ажиллагаа явуулж байгаа улс орон бүрт олсон орлого, татварын өмнөх ашиг /алдагдал/, төлсөн орлогын албан татвар, орлогын албан татварын өр, хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн дүн, хуримтлагдсан ашиг, ажиллагчдын тоо, мөнгө болон түүнтэй адилтгах зүйлсээс бусад хөдлөх, үл хөдлөх хөрөнгөтэй холбоотой нэгдсэн мэдээлэл;

27.5.2.үндэстэн дамнасан группийн оролцогч нэг бүрийн албан татвар төлөгчийн дугаар, татварын зорилгоор оршин суугч улсын мэдээлэл, хэрэв бүртгүүлсэн болон татварын зорилгоор оршин суугч улсууд нь ялгаатай бол эдгээр группийн оролцогч бүрийн аль улсын хуулийн дагуу үүсгэн байгуулагдсан талаарх мэдээлэл, группийн оролцогч бүрийн бизнесийн үндсэн үйл ажиллагааны талаарх мэдээлэл;

27.6.Улс бүрээр тайлан гаргах маягт, журмыг татварын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын дарга батална.

27.7.Албан татвар төлөгч доор дурдсан үүрэг хүлээнэ:

27.7.1.Монгол Улсад татварын зорилгоор байрладаг үндэстэн дамнасан группийн оролцогч этгээд нь үндэстэн дамнасан группийн толгой этгээд, эсхүл томилогдсон тайлагнагч этгээд эсэх талаар тухайн жилийн эцсийн татварын тайлан хүргүүлэх хугацаанд багтаан мэдэгдэх;

27.7.2.үндэстэн дамнасан группийн оролцогч этгээд нь үндэстэн дамнасан группийн толгой этгээд, эсхүл томилогдсон тайлагнагч этгээд биш бол тайлагнагч этгээдийн албан татвар төлөгчийн дугаар, татварын зорилгоор байрладаг улс, бүс нутгийн тухай мэдээллийг тухайн жилийн эцсийн татварын тайлан хүргүүлэх хугацаанд багтаан харьяалах татварын албанд мэдэгдэх.

27.8.Татварын алба улс бүрээр тайланг татварын эрсдэл тооцох, статистик, тооцоо судалгааны зорилгоор ашиглах бөгөөд уг тайланд үндэслэн үнэ шилжилтийн тохируулга хийхгүй.

27.9.Татварын алба улс бүрээр тайланд туссан мэдээллийн нууцлалыг Монгол Улсын нэгдэн орсон олон улсын гэрээ болон холбогдох стандартын дагуу нууцлан хадгална.

27.10.Энэ хуулийн 27.2.2 дахь заалтыг Монгол Улсын татварын байгууллага албан ёсоор гадаад улсын татварын албатай мэдээллийг автоматаар харилцан солилцож эхлэх боломжтой өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

28 дугаар зүйл.Албан татварын буцаан олголт

28.1.Албан татвар төлөгч, суутган төлөгчийн энэ хуулийн 26.1, 26.2-т заасны дагуу хүргүүлсэн тайлангаар гарсан албан татварын илүү, дутуу төлөлтийн тооцооллыг харьяалах татварын алба дараах журмын дагуу нягталж, эцсийн тооцоо хийнэ:

28.1.1.татварын жилд албан татвар төлөгчид буцаан олгох татварын хэмжээ нь энэ хуулийн 22.7-д зааснаар хязгаарлагдах;

28.1.2.энэ хуулийн 22 дугаар зүйлд заасан хөнгөлөлтийг албан татвар төлөгч энэ хуулийн 22.7-д заасан хязгаарт багтаан өөрөө сонгон эдлэх;

28.1.3.албан татвар төлөгч энэ хуульд заасан хөнгөлөлтийг хэсэгчлэн эдлэхгүй байх;

28.1.4.энэ хуулийн 22 дугаар зүйлд заасан тухайн татварын жилийн хөнгөлөлтийг дараагийн татварын жилд шилжүүлэн эдлүүлэхгүй байх.

28.2.Энэ хуулийн 28.1-д заасан журмыг баримтлан тооцоход албан татвар төлөгчийн татварын жилд төлсөн албан татвар нь төлбөл зохих албан татварын хэмжээнээс бага тохиолдолд харьяалах татварын алба албан татвар төлөгчид мэдэгдэж, эцсийн

тооцоог хийнэ.

28.3.Энэ хуулийн 28.1-д заасан журмыг баримтлан тооцоход албан татвар төлөгчийн татварын жилд төлсөн албан татвар төлбөл зохих албан татварын хэмжээнээс давсан тохиолдолд илүү гарсан дүнг Татварын ерөнхий хуулийн 49.1-д заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

28.4.Энэ хуулийн 28.3-т заасан илүү гарсан дүн буюу албан татвар төлөгчийн буцаан авах илүү төлсөн татварыг дараах журмаар буцаан олгоно:

28.4.1.буцаан олголтыг төрийн сангийн дансаар дамжуулан албан татвар төлөгчид буцаан олгох;

28.4.2.буцаан олгох татварын хэмжээг харьяа татварын алба энэ хуулийн 26.1, 26.2-т заасан тайлан хүргүүлэх хугацаанаас хойш ажлын 20 өдөрт багтаан хянан тодорхойлж, төрийн сангийн нэгжид хүргүүлэх;

28.4.3.энэ хуулийн 28.4.2-т заасан буцаан олголтыг дараагийн татварын жилийн 2 дугаар улиралд багтаан олгох.

28.5.Энэ хуулийн 28.4-т заасан албан татвар төлөгчийн илүү төлсөн албан татварыг буцаан олгох, хяналт тавих, нягтлан бодох бүртгэлд тусгахтай холбогдсон харилцааг зохицуулсан журмыг санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

28.6.Буцаан олгох албан татвар нь улсын төсвийн бүрэлдэхүүн хэсэг байх бөгөөд тухайн жилд улсын төсөвт төвлөрүүлэх тухайн төрлийн татварын 30 хувиас хэтрэхгүй байна.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ ТУСГАЙЛСАН ТАТВАРЫН ХАРИЛЦАА

29 дүгээр зүйл.Татварын хялбаршуулсан горим

29.1.Өмнөх татварын жилийн тайлангаар баталгаажсан борлуулалтын нийт орлогын хэмжээ 50.0 сая төгрөгөөс бага бол тухайн албан татвар төлөгч тухайн татварын жилийн 3 дугаар улиралд багтаан хүсэлт гаргасныг харьяалах татварын алба бүртгэж авсан тохиолдолд дараагийн татварын жилээс эхлэн тухайн албан татвар төлөгчийн үйл ажиллагааны орлогын нийт дүнгээр албан татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлж болно.

29.2.Татварын хялбаршуулсан горим ашиглах албан татвар төлөгч нь татварын бүртгэл мэдээллийн нэгдсэн санд холбогдсон байна.

29.3.Дараах албан татвар төлөгч энэ хуулийн 29.1-д заасан хүсэлт гаргахгүй:

29.3.1.Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд заасан нөхцөл, шаардлагыг хангаж нэмэгдсэн өртгийн албан татварын суутган төлөгчөөр бүртгүүлсэн албан татвар төлөгч;

29.3.2.доор дурдсан үйл ажиллагаа эрхэлдэг албан татвар төлөгч:

29.3.2.а.ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмалын хайгуул хийх, олборлох, ашиглах, тээвэрлэх, борлуулах;

29.3.2.б.согтууруулах ундаа үйлдвэрлэх, импортлох;

29.3.2.в.тамхины ургамал тарих, тамхи үйлдвэрлэх, импортлох;

29.3.2.г.газрын тосны бүтээгдэхүүнийг үйлдвэрлэх, бүх төрлийн шатахууныг импортлох, бөөний болон жижиглэнгийн худалдаа эрхлэх, газрын тос хайх, олборлох, борлуулах.

29.4.Энэ хуулийн 29.1-д заасан хүсэлтийг бүртгэх, шийдвэрлэх, бүртгэлээс хасах журмыг татварын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын дарга батална.

29.5.Энэ хуулийн 29.1-д заасны дагуу татварын албанд хүсэлт гаргаж бүртгүүлсэн албан татвар төлөгчийн өмнөх жилүүдийн татварын тайлангаар гарсан алдагдлыг ирээдүйд шилжүүлэн тооцохгүй.

29.6.Энэ хуулийн 29.1-д заасны дагуу татварын албанд хүсэлт гаргаж бүртгүүлсэн албан татвар төлөгч Нэмэгдсэн өртгийн албан татварын тухай хуульд заасан нөхцөл, шаардлагын дагуу нэмэгдсэн өртгийн албан татварын суутган төлөгч болсон өдрөөс эхлэн хялбаршуулсан горимоос гарна.

29.7.Энэ хуулийн 29.3.2-т заасан үйл ажиллагаа эрхэлж эхэлсэн өдрөөс эхлэн хялбаршуулсан горимоос гарна.

29.8.Энэ хуулийн 29.6, 29.7-д зааснаас бусад тохиолдолд энэ зүйлийн дагуу татварын албанд хүсэлт гаргаж бүртгүүлсэн албан татвар төлөгч татварын жилийн дундуур хялбаршуулсан горимоос гарахгүй.

29.9.Энэ хуулийн 29.1-д заасны дагуу тодорхойлсон албан татвар ногдуулах орлогод 1 хувиар албан татвар ногдуулна.

29.10.Энэ хуулийн 29.1-д заасны дагуу албан татвар төлж, тайлагнах аж ахуйн нэгж энэ хуулийн 21 дүгээр зүйлд заасан чөлөөлөлт, 22 дугаар зүйлд заасан хөнгөлөлт эдлэхгүй бөгөөд энэ хуулийн 23 дугаар зүйлд заасны дагуу гадаад улсад ногдуулан төлсөн татварыг төлбөл зохих албан татвараас хасаж тооцохгүй.

29.11.Төсөв, санхүүгийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас баталсан хуваарийг үндэслэн харьяалах татварын алба тухайн татварын жилд энэ хуулийн 29.9-д заасны дагуу ногдуулан төлөх албан татварын сарын хуваарийг албан татвар төлөгчид хүргүүлнэ.

29.12.Энэ хуулийн 29.11-д заасан урьдчилан тодорхойлсон хуваарийн дагуу улирал бүр төлөх татвараа дараа улирлын эхний сарын 20-ны дотор, жилийн эцсийн тооцооны дагуу татвараа дараа оны 02 дугаар сард багтаан төсөвт төлнө.

29.13.Энэ хуулийн 29.1-д заасны дагуу гаргасан хүсэлтээ татварын албанд бүртгүүлсэн албан татвар төлөгч жилийн эцсийн татварын тайланг дараа оны 02 дугаар сарын 10-ны дотор харьяалах татварын албанд хүргүүлнэ.

30 дугаар зүйл.Эцсийн эзэмшигчийн хувьцаа, хувь оролцоог өөрчлөх замаар эрх борлуулсан, шилжүүлсний татварын харилцаа

30.1."Эцсийн эзэмшигч" гэж Татварын ерөнхий хуулийн 6.1.48-д заасныг ойлгоно.

30.2.Эцсийн эзэмшигчийн эзэмшиж байгаа хувьцаа, хувь оролцоо, саналын эрхийг борлуулах, шилжүүлэх замаар Монгол Улсын хууль тогтоомжийн дагуу олгосон газар эзэмших, ашиглах эрх, ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмал, газрын тосны хайгуулын болон ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг бүрэн буюу хэсэгчлэн борлуулах, шилжүүлэхтэй холбогдон олсон орлогыг тухайн эрх эзэмшигч аж ахуйн нэгжийн энэ хуулийн 10.1.2-т заасан орлогод тооцно.

30.3.Эрх борлуулсан, шилжүүлсний албан татвар ногдуулах орлогын суурийг энэ хуулийн 30.6-д заасан журмын дагуу тооцсон тухайн эрх, тусгай зөвшөөрлийн үнэлгээнээс доор дурдсан баримтаар нотлогдох зардлуудыг хасаж тодорхойлно:

30.3.1.төрийн байгууллагаас эрх олгосон тохиолдолд эрх авахтай холбогдон төрийн байгууллагад төлсөн баримтаар нотлогдох төлбөр, хураамж;

30.3.2.бусдаас худалдаж, шилжүүлж авсан тохиолдолд хэлцлийн дагуу худалдах, шилжүүлэн авахад төлсөн, шилжүүлсэн баримтаар нотлогдох төлбөр.

30.4.Энэ хуулийн 30.3-т заасны дагуу тодорхойлсон албан татвар ногдуулах орлогын сууриас эцсийн эзэмшигчийн борлуулсан, шилжүүлсэн хувьцаа, хувь оролцоо, саналын эрхээс эрх эзэмшигчийн хувьцаанд хамаарах хэмжээгээр тухайн эрхийн үнэлгээнээс хувь тэнцүүлэн тооцож, албан татвар ногдуулах орлогыг эцэслэн тодорхойлно.

30.5.Газар ашиглах, эзэмших эрхийн үнэлгээг Газрын тухай хуулийн 38.6-д заасан үнийн шаардлагыг үндэслэн тодорхойлно.

30.6.Энэ хуулийн 30.4-т заасан орлогод албан татвар ногдуулах журам, газар эзэмших, ашиглах эрх, ашигт малтмал, цацраг идэвхт ашигт малтмал, газрын тосны хайгуул, ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн үнэлгээ тооцох, татварын ногдлыг тодорхойлох аргачлалыг тус тус санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

30.7.Энэ хуулийн 30.1-д заасан эцсийн эзэмшигч нь Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгч бол тухайн эцсийн эзэмшигчийн хувьцаа, хувь оролцоо, саналын эрхээ борлуулсан, шилжүүлсний орлого болон энэ хуулийн 30.3, 30.4, 30.5, 30.6-д заасны дагуу тооцсон эрх борлуулсан, шилжүүлсний орлогын зөвхөн аль өндөр дүнтэй орлогод холбогдох албан татварыг ногдуулна. Бага дүнтэй орлогыг албан татвараас чөлөөлнө.

30.8.Эцсийн эзэмшигч нь эрх эзэмшигчийн тухайд төлөөлүүлэн эзэмшиж байгаа хувьцаа, хувь оролцоо, саналын эрхийн нийт дүн, хэмжээг өөрчлөлгүйгээр эрх эзэмшигчээс эцсийн эзэмшигч хүртэлх үргэлжилсэн хэлхээ холбоонд хамаарах хуулийн этгээд хооронд хувьцаа шилжүүлэх, нэгдэх, нийлэх, тусгаарлах, шинэ хуулийн этгээд үүсгэн байгуулах хэлбэрээр хэлхээ холбоо доторх хувьцаа, хувь оролцоо, саналын эрхийн бүтцийг өөрчилсөн тохиолдолд эрх борлуулсан, шилжүүлсэн гэж үзэхгүй.

30.9.Эрх эзэмшигчийн өөрийн, эцсийн эзэмшигчийн болон эрх эзэмшигчээс эцсийн эзэмшигч хүртэлх үргэлжилсэн хэлхээ холбоонд хамаарах хуулийн этгээдийн хувьцаа гадаад, дотоодын хөрөнгийн биржид нээлттэй арилжаалагддаг бол үргэлжилсэн 12 сарын хугацаанд эрх эзэмшигч, түүний эцсийн эзэмшигчийн нээлттэй арилжаалсан хувьцаа, хувь оролцоо, эсхүл саналын эрхийн 20 хүртэлх хувьтай тэнцэх хэмжээнд хамаарах эрх борлуулсан, шилжүүлсний орлогын дүнг албан татвараас чөлөөлнө.

30.10.Энэ хуулийн 30.4-т заасны дагуу тодорхойлсон албан татвар ногдуулах орлогод 10 хувиар албан татвар ногдуулна.

30.11.Энэ хуулийн 30.10-т заасны дагуу ногдуулах албан татварыг тухайн эрх эзэмшигч ногдуулж, 30 хоногийн дотор төсөвт шилжүүлнэ.

30.12.Энэ хуулийн 30.11-т заасныг үл харгалзан, эрх эзэмшигчийн өөрийн, эцсийн эзэмшигчийн болон эрх эзэмшигчээс эцсийн эзэмшигч хүртэлх үргэлжилсэн хэлхээ холбоонд хамаарах хуулийн этгээдийн хувьцаа гадаад, дотоодын хөрөнгийн биржид нээлттэй арилжаалагддаг бол эрх эзэмшигч хагас жилд ногдуулсан албан татварыг 07 дугаар сарын 20-ны дотор багтаан, жилийн эцсийн татварыг дараагийн татварын жилийн 02 дугаар сарын 10-ны дотор төсөвт шилжүүлж, эцсийн тооцоог хийнэ.

30.13.Албан татвар төлөгч энэ хуулийн 26.1, 26.2-т заасны дагуу хүргүүлэх татварын тайланд энэ хуулийн 30.11, 30.12-т заасны дагуу ногдуулсан татварын тайланг хавсаргана.

31 дүгээр зүйл.Үйл ажиллагааны удирдлагыг Монгол Улсаас хэрэгжүүлдэг гадаадын аж ахуйн нэгжийн татварын харилцаа

31.1.Харилцан хамаарал бүхий Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгч болон Монгол Улсад байнга оршин суугч хувь хүн нь гадаадын аж ахуйн нэгжийн нийт хувьцааны тоо хэмжээний, эсхүл саналын эрхийн 50 ба түүнээс дээш хувийг тухайн татварын жилийн аль нэг хугацаанд шууд, эсхүл нэг болон түүнээс дээш үргэлжилсэн хэлхээ холбоо бүхий хуулийн этгээдээр дамжуулан эзэмшдэг бол тухайн гадаадын аж ахуйн нэгжийг энэ зүйлд заасан "үйл ажиллагааны удирдлагыг Монгол Улсаас хэрэгжүүлдэг гадаадын аж ахуйн нэгж" гэж ойлгоно.

31.2.Үйл ажиллагааны удирдлагыг Монгол Улсаас хэрэгжүүлдэг гадаадын аж ахуйн нэгжийг Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгчид хамааруулна.

31.3.Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай

хуулиар тодорхойлсон оффшор бүсэд хамаарах гадаад улс, түүний нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулсан, үйл ажиллагааны удирдлагыг Монгол Улсаас хэрэгжүүлдэг гадаадын аж ахуйн нэгжийн доор дурдсан орлогод албан татвар ногдуулах орлогыг дараах байдлаар тодорхойлно:

31.3.1.энэ хуулийн 9.1.2, 9.1.3, 9.1.4, 10.1.1-д заасан орлогын нийт дүнгээр;

31.3.2.энэ хуулийн 10.1.3-т заасан орлогыг энэ хуулийн 18.3-т заасны дагуу;

31.3.3.энэ хуулийн 10.1.4-т заасан орлогыг энэ хуулийн 18.5-д заасны дагуу.

31.4.Гадаадын үнэт цаасны анхдагч зах зээлд хувьцаа, нэгж эрхээ нээлттэй арилжаалах зорилгоор байгуулагдсан үйл ажиллагааны удирдлагыг Монгол Улсад хэрэгжүүлдэг гадаадын аж ахуйн нэгжид энэ хуулийн 31 дүгээр зүйл хамаарахгүй.

31.5.Үйл ажиллагааны удирдлагыг Монгол Улсаас хэрэгжүүлдэг гадаадын аж ахуйн нэгж нь энэ хуулийн 30.1-д заасан эцсийн эзэмшигч бөгөөд энэ хуулийн 30 дугаар зүйлд заасны дагуу хувьцаа, хувь оролцоо, саналын эрхээ шилжүүлсний улмаас эрх эзэмшигч нь татварыг ногдуулан тайлагнасан тохиолдолд ногдуулсан татварын хэмжээгээр гадаад улсад албан татварыг бууруулан тооцно.

31.6.Энэ хуулийн 31.3-т заасны дагуу тодорхойлсон албан татвар ногдуулах орлогод энэ хуулийн 20 дугаар зүйлд заасан хувь хэмжээг баримтлан албан татвар ногдуулна.

31.7.Үйл ажиллагааны удирдлагыг Монгол Улсаас хэрэгжүүлдэг гадаадын аж ахуйн нэгжийн гадаад улсад ногдуулсан албан татварыг энэ хуулийн 31.3-т заасны дагуу тодорхойлон ногдуулсан тухайн жилийн төлбөл зохих албан татвараас хасаж тооцно. Ийнхүү хасаж тооцохдоо энэ хуулийн 23 дугаар зүйлд заасныг баримтална.

31.8.Энэ хуулийн 31.3-т заасны дагуу ногдуулсан албан татварыг гадаад улсын эрх бүхий байгууллагад тайлагнасан татварын тайлангийн хамт энэ хуулийн 31.1-д заасан Монгол Улсад байрладаг албан татвар төлөгч болон хувь хүн дараагийн татварын жилийн 02 дугаар сарын 10-ны дотор тайлагнаж, эцсийн тооцоог хийнэ.

31.9.Энэ хуулийн 31.3-т заасны дагуу ногдуулсан албан татварыг 31.8-д заасан эцсийн тооцоонд үндэслэн дараагийн татварын жилийн 02 дугаар сарын 10-ны дотор төсөвт төлнө.

31.10.Үйл ажиллагааны удирдлагыг Монгол Улсаас хэрэгжүүлдэг гадаадын аж ахуйн нэгжийн албан татвар ногдуулах орлогыг тодорхойлох, тайлагнах журам, тайлангийн маягыг татварын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагын дарга батална.

32 дугаар зүйл.Хууль хүчин төгөлдөр болох

32.1.Энэ хуулийг 2020 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Г.ЗАНДАНШАТАР